CALAUZIRI PENTRU CRESTEREA SI EDUCAREA ORTODOXA A COPIILOR

DE IRINEU - EPISCOP DE ECATERINBURG SI IRBITK

PROLOG

Fara nici o îndoiala, tineretul de astazi trece printr-o serioasa criza. Iar pentru acesta nu este el însusi responsabil. Cea mai mare parte de vina ne apartine noua, celor mari -- parinti, învatatori, clerici, îndrumatori duhovnicesti. Ne-am pierdut noi însine orientarea duhovniceasca si, cum era de asteptat, am pierdut si adevarata, "dupa Dumnezeu", educatie a copiilor nostri.

Rolul parintilor si al caminului familial este determinant pentru vârsta copilariei si a adolescentei. El trebuie sa fie prin excelenta un rol educational. Lucrarea pedagogica corecta si înteleapta a parintilor asupra sufletelor copiilor, înca de la cea mai frageda vârsta, trebuie sa puna bazele unei vieti întru Hristos, a singurei cai viabile si adevarate, pe care nici o furtuna a vârstei tinere sau adulte nu o va mai putea clatina. Acest mare adevar este pus în evidenta în cartea de fata.

Scriitorul celor zece omilii pedagogice catre parinti, ce sunt cuprinse aici, este episcopul rus Irineu, pastorul eparhiei de Ecaterinburg si Irbitk, care a trait la sfarsitul secolului al XIX-lea.

Cuprinsul acestor minunate cuvântari este foarte bogat în observatii psihologice si pedagogice si constituie un ghid pretios pentru delicata lucrare educationala a parintilor. Scriitorul se dovedeste a fi un foarte bun cunoscator al problemelor de educatie, un fin psiholog si pedagog. Modul sau de expunere este simplu si popular, astfel îtncât poate fi urmarit de oricine. Si cu mare surpriza se poate constata ca, desi sunt scrise cu aproape o suta de ani în urma, aceste omilii nu si-au pierdut nicidecum actualitatea. Ele ramân permanent valabile, dat fiind ca sunt in-spirate si întemeiate pe învatatura si sfaturile Dom-nului. De altfel, problemele vârstei tinere au ramas aceleasi, indiferent de scurgerea timpului si de schimbarea epocilor istorice.

Cele zece omilii pedagogice fac parte din lucrarea "Invatatura lui Irineu, episcopul de Ecaterinburg", care a fost editata în anul 1901 în orasul cu acelasi nume. Din aceasta le-am tradus în greceste si le-am editat cu mici modificari. La sfârsit, în adaugiri, am expus si un text foarte instructiv si placut, care le ofera parintilor câteva exemple despre ce nu trebuie sa faca, pentru a nu contribui ei însisi la distrugerea caracterului copiilor lor!

Gravurile care însotesc textul provin din diverse reviste rusesti editate în secolul trecut.

Intâlnim aici vesnica si unica învatatura pedagogica a Evangheliei, care ramâne peste veacuri net superioara sistemelor pedagogice omenesti aride si confuze.

Daruim aceasta pretioasa Samânta a pedagogiei crestine, care este cuprinsa în omiliile de fata, tuturor parintilor crestini si educatorilor, în dorinta ca ea sa rodeasca însutit în cadrul fiecarei familii.

CÂND ÎNCEPE EDUCATIA?

În vremurile de demult un parinte, care se distingea prin sfintenia vietii si prin cunoasterea sufletului omenesc, i-a dat urmatoarea porunca ucenicului sau: "Sa scoti din radacina acest copac"! Si i-a aratat un copacel tânar, un curmal, care apucase însa sa prinda radacini foarte puternice si adânci.

Facând ascultare de duhovnicul sau, ucenicul încerca sa duca la îndeplinire aceasta porunca, însa, cu toate eforturile depuse, nu reusi sa faca nimic. "Parinte", îi spuse, "ceea ce mi-ati cerut sa fac de-paseste cu mult puterile mele"! Atunci parintele îi arata un alt copacel, cu mult mai mic si mai firav, pe care ucenicul reusi sa îl smulga din pamânt de la prima încercare, fara a depune prea mare efort. Vedem asadar, ca nimic nu a reusit ucenicul fata de copacul care apucase sa prinda radacini puternice si, ca fara nici o greutate, a smuls copacelul abia rasarit.

Facând o legatura între povestirea aceasta si educatia copiilor, am putea spune ca, de multe ori, parintii ramân aproape neputinciosi în a schimba comportamentul copiilor mai mari de vârsta, daca nu au început sa se ocupe de educatia lor înca din frageda pruncie. Spune si un proverb: "Ceea ce înveti de mic, nu uiti pâna la batranete"! Iar înteleptul Sirah învata: "Ai feciori? Invata-i pe ei si înconvoaie din pruncie grumazul lor" (Cartea întelepciunii lui Iisus, fiul lui Sirah "Ecclesiasticul" 7,24).

Putini sunt acei parinti care ar putea fi laudati pentru acordarea unei educatii corecte copiilor lor. Uneori se întâmpla chiar, ca anumiti parinti, care sunt ei însisi foarte buni si evlaviosi, sa aiba copii cu un caracter rau, absolut diferit de al lor.

Una dintre cauzele de baza ale acestui fenomen, trebuie cautata în însasi educatia pe care acestia o ofera. Se întâmpla asadar, ca acestia sa nu se îngrijeasca îndeajuns de educatia religios-morala a copiilor lor, sau sa fie atât de orbiti, de o exagerata iubire parinteasca, încât sa nu vrea sa vada si sa recunoasca în acestia nimic rau sau condamnabil. Refuza sa ia aminte, la observatiile bine intentionate ale celor din jur, nu iau în seama sfaturile lor si contesta cu putere adevarul celor constatate. Si abia când problemele copiilor lor devin insuportabile, încep sa se gândeasca la modul de îndreptare al fiicei sau al fiului lor. Abia atunci fac apel la educatie. De multe ori însa, se întâmpla sa fie deja prea târziu.

De aceea consider necesar sa va explic, de ce educatia copiilor trebuie începuta înca de la cea mai frageda vârsta.

Va este tuturor cunoscut, cât de repede se dezvolta o samânta aflata sub pamânt. Factorii care contribuie la dezvoltarea ei încep imediat sa îsi faca simtita influenta. Caldura si umiditatea trezesc tânarul vlastar în pamânt, care începe încet-încet sa urce catre suprafata.

Acelasi lucru se întâmpla si cu copilasul care, asemenea semintei, vine în aceasta lume si creste neîncetat. Este cunoscut faptul ca firea umana se dezvolta cel mai repede, din toate punctele de vedere, mai ales la vârsta copilariei. Tot acum are nevoie si de cea mai mare îngrijire si atentie.

Dezvoltarea trupeasca are loc repede si continuu, în vreme ce si mai repede înainteaza cea sufleteasca. Copilul începe sa vorbeasca, sa înteleaga primele lucruri, sa gândeasca, sa judece: Vointa sa se întareste si învata încet-încet sa actioneze de la sine. Mintea sa se îmbogateste cu întelegerea obiectelor care îl înconjoara, în vreme ce, împreuna cu acestea, începe sa înteleaga si câte ceva despre existenta lui Dumnezeu. Incepe sa îsi puna problema destinatiei sale în aceasta lume si învata sa faca diferenta între bine si rau. Inlauntrul sau se trezeste constiinta. Incepe sa constientizeze iubirea si antipatia, apar sentimentele de rusine si de onoare.Pentru ca toate aceste puteri, care îl ridica pe om catre asemanarea cu Dumnezeu, sa se dezvolte asa cum trebuie, parintii sunt datori sa urmareascacu mare atentie dezvoltarea morala a copilului lor. Educatia are o dubla menire: pe de o parte sa anuleze pornirile rele, iar pe de alta sa le sadeasca pe cele bune. De aceea este necesar, ca ea sa înceapa înca de la cea mai mica vârsta a copilariei.

Multi dintre parinti nu acorda însa importanta cuvenita acestei realitati. Nu considera necesara începerea educatiei chiar de la cea mai frageda vârsta. Unii dintre ei, mai ales cei tineri, privesc copilul lor ca pe o jucarie sau ca pe o papusa. Il hranesc, îl adorm, îl mângâie, se joaca cu el, îl cocolosesc, îl pazesc în fel si chip sa nu raceasca sau sa se îmbolnaveasca de altceva,etc. In rest îl lasa sa alerge, sa se joace, sa faca tot ce vrea, numai sa nu îi deranjeze cu plânsul si cu strigatele sale. Si pentru multa vreme nu îsi dau seama ca adoratul lor "îngeras", a devenit odata cu trecerea timpului din ce în ce mai încapatânat, mai plângacios, mai alintat, mai neascultator, mai pofticios, tot timpul nemultumit si rautacios. Abia in ultimul ceas li se deschid ochii. Atunci se hotarasc sa se intereseze, în sfârsit, si de educatia copilului lor alintat. Insa, iubiti parinti, acum este deja foarte târziu! Copacelul a crescut!

Alti parinti gresesc la rândul lor, însusindu-si anumite conceptii pedagogice gresite, care din pacate în zilele noastre sunt foarte raspândite. Aceste conceptii sunt foarte greu apoi de schimbat, deoarece ele sunt folosite si ca pretexte, pe de o parte pentru a justifica scaderile si obisnuintele rele ale copiilor, iar pe de alta pentru a acoperi neglijenta si indiferenta parintilor fata de corecta îndrumare ce ar fi trebuit acordata.

"Pai, sunt copii...", spun parintii sensibili, "putem sa dam o asa de mare importanta cusururilor lor... ?". Cu astfel de justificari sunt iertate de obicei obrazniciile copiilor.

Intr-adevar sunt copii. Insa ce fel de copii...? Ce vor ajunge mai târziu acesti copii...? Au ei dreptul, chiar daca sunt copii, sa savârseasca raul...? Este oare logic sa neglijeze cineva o greseala, pentru ca aceasta a fost savârsita de un copil...? Daca în casa noastra izbucneste un incendiu, oare spunem:

"O, ce foc frumos...!", sau chemam pe toata lumea în ajutor...? Putem asadar sa îi privim linistiti pe copiii nostri, când vedem ca înlauntrul lor începe sa arda din ce în ce mai tare focul patimilor, care ameninta atât cu o distrugere a trupului, temporala, cât si cu cea a sufletului, vesnica...?

"Cu timpul o sa înteleaga", se multumesc sa spuna alti parinti. "Copilul o sa înceapa sa gândeasca mai mult, întelegand si singur ce este bine si ce este rau".

Cât de distrugatoare este si aceasta înselare de sine! Logica este un cutit cu doua taisuri: ea poate fi îndreptata fie spre bine fie spre rau. Insa simpla cunoastere a binelui nu ajuta la nimic. Trebuie în plus, sa doresti binele si sa fi obisnuit sa îl savârsesti. Catre o astfel de obisnuinta trebuie condus omul prin educatie, înca din primii ani ai copilariei, astfel încât mai târziu, cunoscând binele si cu ajutorul ratiunii, sa îl savârseasca, ajutat fiind si de

puterea vointei. Daca educatia nu începe de la vârsta copilariei, ratiunea devine apoi un dar foarte periculos. Multi oameni dotati cu o foarte mare inteligenta se gasesc prin închisori sau institutii corectionale. De ce au ajuns acolo? Exact pentru faptul ca "întelegerea a venit cu timpul...!".

Sa nu credeti ca omul este prin firea sa bun si cinstit. Chiar daca este inteligent, daca nu primeste o educatie corespunzatoare, la vârsta potrivita, nu va evolua în chip pozitiv. Pentru ca, asa cum ne confirma si cuvântul lui Dumnezeu, din firea sa omul este înclinat spre a savârsi raul.

Justificând defectele copiilor si ale tinerilor si în acelasi timp atitudinea lor, multi dintre parintii neglijenti spun urmatoarele: "nu putem sa cerem si sa ne asteptam la o viata împodobita cu virtuti, înca de la vârsta copilariei ... !".

Insa de ce nu putem? Oare Domnul nostru Iisus Hristos, Care ne-a oferit exemplul vietii Sale, nu a fost la rândul Sau copil si tânar...? Ce ne spune Sfanta Evanghelie: "iar copilul crestea si se întarea cu duhul, umplându-Se de întelepciune, si harul lui Dumnezeu era asupra lui". (Luca I, 40). Oare nu sunt de ajuns de multe marturiile cuprinse în vietile sfintilor, care ne arata ca acestia, înca de la cea mai frageda vârsta, îsi cultivau virtuti ca evlavia, asculta-rea, bunatatea...? Si daca Mântuitorul ne spune des-pre copii: "lasati copiii sa vina la Mine" (Matei 1 9, 1 4) si înca: "vai celui care va sminti pe unul dintre acestia mici care cred în Mine ... " (Matei 1 8,6) rezulta oare concluzia, ca le este imposibil copiilor sa faptuiasca virtutea...? Dimpotriva! Domnul spune toate acestea, ca sa scoata în evidenta ca virtutea poate fi lucrata de la vârsta frageda, lucrarea ei fiind în acelasi timp cu mult mai curata, mai nevinovata, mai autentica.

De aceea va spun: vai de acei parinti, care neglijeaza cultivarea sufletelor copiilor lor, cu obisnuinte bune si cu înclinatia catre savârsirea binelui, înca de la vârsta mica a copilariei. Vor da socoteala în fata lui Dumnezeu.

Voi însa, parintilor, care cititi aceste rânduri, sa nu treceti cu vederea nici cea mai mica aparitie a raului în comportamentul si a celui mai mic dintre copii. Pentru ca si acesta are - la început inconstient, însa mai târziu constient- scaderile sale, ramasitele triste ale pacatului stramosesc.

Astfel, spre exemplu, daca pruncul îsi da seama si de obicei foarte repede se întâmpla aceasta -- ca prin plâns si strigate poate sa obtina foarte usor ceea ce îsi doreste, se va obisnui sa faca astfel mereu. Si cu cât mai des se repeta aceasta, cu atât mai îndaratnic si mai alintat devine. La fel se întâmpla si cu celelalte slabiciuni omenesti, care cu

trecerea timpului se dezvolta din ce în ce mai mult. Radacinile lor s-au dezvoltat înca din primii ani ai copilariei. .

Se istoriseste despre împaratul roman Diocletian, care a fost unul dintre cei mai crunti prigonitori ai primilor crestini, ca de când era mic, îi placea sa chinuiasca si sa ucida diferite animale. Prin urmare, aceasta înclinatie spre a chinui orice fiinta vie, s-a cultivat în el înca din copilarie. De aceea, noi trebuie sa avem grija sa punem bazele unei educatii corecte. înca din copilarie.

Urmariti tot timpul înclinatiile copilului vostru. Si orice tendinta rea îsi face aparitia, smulgeti-o din radacina cu ajutorul educatiei.

Asemanati-va gradinarului, care în epoca potrivita a anului, tunde ramurile rebele si nefolositoare ale copacilor. Acelasi lucru trebuie sa îl faceti cu copiii vostri. Inima copilului poate fi comparata cu o gradina, iar parintii cu niste gradinari ai lui Dumnezeu, care sunt datori sa curete la vreme gradina -- adica inima copilului -- de buruienile pacatelor si de neghina obisnuintelor rele.

Daca vor întârzia sa faca aceasta, iar raul va prinde radacini adânci, daca inima copilului va fi cuprinsa de deprinderi urâte, atunci nu vor mai putea face fata luptei împotriva acestora. "Te plângi", scrie Sfantul Ioan Gura de Aur, "ca fiul tau este neascultator? Cu usurinta ai fi putut, pe vremea când era înca mic, sa îl fi îndreptat, sa îl fi obisnuit cu ordinea, sa îl fi învatat sa fie constiincios în îndatoririle sale, sa vindeci boala sufletului sau. Când pamântul era înca bun pentru a fi cultivat, atunci trebuia sa smulgi buruienile, mai înainte de a fi apucat sa prinda radacini adânci. Neglijenta ta este de vina, pentru ca acum patimile fiului lau sunt foarte puternic statornicite în inima sa".

Educatia însa nu consta numai în a combate pornirile rele ale copilului, ci si în a-l obisnui de mic sa savârseasca binele. Care sunt principalele virtuti pe care trebuie sa le cultivam în sufletele copiilor? Vom vedea mai amanuntit în capitolele ce urmeaza.

Sfanta Scriptura ne relateaza motivul principal pentru care trebuie sa îl obisnuim pe copil, de mic sa savârseasca binele. Înteleptul Sirah scrie, ca daca un tânar apuca pe un drum, nu se va abate de la acesta pâna la batrânete. Adica, daca omul, de tânar apuca pe drumul cel bun, daca din copilarie a iubit binele, nu se va schimba pâna la moarte. Acelasi lucru îl spune si proverbul popular: "din leagan pâna la mormânt acelasi vei fi"

Va reamintesc deci, parintilor, cuvintele înteleptului Sirah: "ai feciori? Invata-i pe ei, si înconvoaie din pruncie grumazul lor" (Sirah 7,24). Si de asemenea mai amintesc si proverbul poporului: "ceea ce înveti de mic, nu uiti pâna la batrânete!"

BAZELE EDUCATIEI

Am explicat deja, ca educatia crestina a copiilor trebuie sa fie începuta de la cea mai frageda vârsta, pentru ca primii cinci-sase ani ai copilariei sunt hotarâtori pentru tot restul vietii omului. Am aratat de asemenea, cam în ce consta, în general, începutul educatiei, si anume ca parintii sunt datori sa alunge din sufletul copilului orice tendinta spre rau si sa cultive aplecarea spre cele bune. In acest capitol, precum si în urmatoarele, vom urmari mai amanuntit, care sunt acele defecte care trebuiesc îndreptate si care sunt principiile binelui, spre care copilul trebuie îndrumat.

Dupa cum ne spune înteleptul Solomon, "începutul întelepciunii este frica de Dumnezeu" (Pilde 1,7). Bazati pe aceasta, trebuie sa spunem ca prima virtute pe care parintii trebuie sa o cultive în sufletele copiilor lor, cât mai devreme posibil, este frica de Dumnezeu, adica credinta si evlavia fata de Acesta.

Însa de ce --- veti întreba poate --- trebuie ca noi parintii, si în special mamele, sa îi învatam pe copii nostri despre credinta si despre evlavie, înca de la vârsta pruncieі?

Raspunsul este urmatorul: pentru ca, daca de mic copilul este învatat sa fie evlavios si sa fie prezent în sânul vietii bisericesti, numai atunci vom putea spera ca si când va ajunge la maturitate, când ispitele îl vor înconjura din toate partile, iar patimile salbatice îl vor asedia, acesta va ramâne neînvins si drept, pastrând acele principii cu care a fost crescut de mama sa. Acele sfaturi crestinesti simple, pe care mama trebuie sa le dea pruncului odata cu laptele matern, îl vor însoti pe tot parcursul vietii.

Si daca vreodata un astfel de copil, învins de vreo patima sau debusolat de vreun exemplu rau, o ia pe drumul gresit, de cele mai multe ori, el se caieste mai usor si se întoarce mai repede, fata de acela care nu a cunoscut o educatie crestineasca în anii copilariei. Copilul care a primit o educatie crestin ortodoxa, chiar daca o apuca pe un drum gresit, simte la un moment dat, ca înlauntrul sau se trezeste amintirea puternica anilor

nevinovati si fericiti ai copilariei si se poate întoarce la adevar. Isi aduce aminte de acele rugaciuni simple, pe care le-a învatat de la mama sa -- chiar daca ea acum se odihneste poate în mormânt -- se gândeste la sfaturile pe care aceasta i le dadea, pe când statea înca pe genunchii ei. Si cu toate ca traieste o viata pacatoasa, ca a uitat acele rugaciuni, se poate ca într-una din nopti, mergând sa se culce, sa îsi aduca aminte, fara sa vrea, cum mama sa îl învata sa îsi faca semnul sfintei cruci înainte de a se culca, cum îl însemna chiar ea cu sfânta cruce si cum se ruga pentru el.

Amintirea dulce a anilor nevinovati ai copilariei i-a trezit pe multi din letargia pacatului si i-a adus din nou aproape de Dumnezeu.

Intelegeti acum ce mare binecuvântare este pentru copii sa aiba mame evlavioase! Acestea, de la cea mai frageda vârsta îi vor învata despre credinta si despre evlavie. De la mama -- nu de la doica, învatatoare sau profesoara -- trebuie sa învete copilul sa îl cunoasca pe Dumnezeu. In fata icoanei din casa trebuie sa învete copilul sa îsi faca rugaciunea de dimineata si nu abia la scoala, pentru ca mama sa este aceea care trebuie sa îl învete cum sa se roage. Asa s-a obisnuit din totdeauna în familiile cu adevarat ortodoxe.

"Indata ce copilul începe sa înteleaga", scrie Sfântul Ioan Gura de Aur, "parintii îi învata Simbolul de Credinta, cum sa se roage si sa psalmodieze, precum si rânduiala slujbelor sfinte". Acelasi ierarh da mamelor urmatorul sfat: "sa îi învatati pe copiii vostri sa îsi faca semnul Sfintei Cruci. Iar câta vreme ei înca nu pot sa si-l faca singuri, sa îi însemnati voi cu mâna voastra". Iar unei mame care era vaduva si pe care o chema Lito, îi scria; "este foarte frumos pentru o mama crestina sa îl învete pe copilul ei cum sa pronunte dulcele nume al Lui Iisus, când înca glasul sau este foarte plapând iar limba sa abia poate sa pronunte".

Din toate cele amintite, se explica, cred, de ce parintii, si în special mamele, care au cea mai mare parte de responsabilitate, pentru educatia copiilor lor în primii ani de viata, trebuie, ca de la cea mai frageda vârsta, sa cultive în sufletele lor sentimentul religios -- sau mai bine spus, modul de viata ortodox -- din care sa rodeasca mai târziu fructele credintei si ale evlaviei.

Vreti sa aflati cum este posibil sa se împlineasca aceasta? Cum sa le inspiram copiilor nostri trairea credintei crestin ortodoxe?

Aceasta se poate realiza, daca vom începe sa îi învatam pe acestia, înca de mici, adevarurile de baza ale sfintei noastre credinte.

Nu va speriati! Este foarte simplu si fiecare dintre mame poate sa o faca.

Cu cuvinte simple, izvorâte din inima, trebuie sa le vorbeasca pruncilor ei, cât se poate de des, despre bunul si milostivul Parinte ceresc, Care îi iubeste mult pe toti copiii si le trimite bunatatile Sale.

Mai târziu, din timp în timp, le poate povesti despre viata primilor oameni în paradis. Despre cum traiau ei acolo fericiti, atâta vreme cât au ascultat de Dumnezeu. Sa le spuna ca în ceruri va fi întotdeauna mai bine, pentru aceia -care asculta de Domnul si de parintii lor.

Sa le istoriseasca de asemenea cum au pacatuit Adam si Eva, cum au fost alungati din rai si au facut ca nefericirea lor sa fie mostenita apoi de toti ceilalti oameni. De aceea, a fost nevoie sa vina pe pamânt Mântuitorul, ca sa poata din nou oamenii sa mosteneasca împaratia cerurilor.

Sa le povesteasca despre nasterea Domnului, despre pastorii cei smeriti, despre cei trei magi care I s-au închinat si despre Irod cel rau, care a ucis pruncii din Ierusalim. Sa le descrie copilaria pruncului Iisus, închinarea Sa la templu la vârsta de doisprezece ani si viata Sa în Nazaret. Sa le povesteasca patimile si rastignirea Sa, explicându-le ca toate acestea Le-a suferit pentru ca oamenii devenisera foarte rai. Fiecare copil va întelege îndata ca el nu trebuie sa fie rau.

Sa continue apoi mama, sa vorbeasca despre Invierea si Inaltarea la cer a Domnului! Va vedea ca încet-încet, copilul va începe sa îi ceara sa povesteasca în fiecare zi tot mai multe.

Va putea asadar sa istoriscasca si despre Maica Domnului, despre aducerea ei la templu la vârsta de trei ani, despre viata ei acolo. Sa îi spuna înca despre iubirea ei fata de toti oamenii si despre împlinirea cererilor acelora care se roaga catre Dânsa.

Îi va vorbi si.despre sfintii îngeri, mai ales despre îngerul sau pazitor, care se îngrijeste de dânsul!

Mama poate de asemenea, sa se foloseasca si de prilejul anumitor sarbatori, ca sa îi povatuiasca pe copiii ei pe calea adevarurilor de credinta. Le va arata sfintele icoane, care nu trebuie sa lipseasca din nici o casa ortodoxa, explicându-le cine este reprezentat în fiecare. Le va darui copiilor sa poarte la gât câte o cruciulita si le va explica cineeste rastignit pe aceasta. Îl va duce pe prunc în fiecare zi în fata iconostasului din casa, îsi va face sfânta cruce si îl va însemna apoi si pe acesta cu mânuta lui învatându-l cum sa se roage.

De asemenea, nu va uita sa îl ia pe copilul ei în fiecare Duminica la biserica si sa îl împartaseasca cu Sfintele Taine.

Urmând toate aceste sfaturi, mama cea buna îl va învata pe prunc, mai înainte ca acesta sa mearga la scoala, adevarurile de baza ale credintei, pe care orice copil are posibilitatea sa le înteleaga. Copiii în general, au o mai mare receptivitate catre cele sfinte decât cei mari. Este deajuns ca ei sa creasca îndrumati de o mama evlavioasa.

Cât de usor este, de exemplu, sa se faca legatura între pomul de craciun si istoria nasterii lui Hristos. Sau cât de usor este ca de Pasti, sa le explicam copiilor ca Mântuitorul a patimit si a fost rastignit pentru pacatele oamenilor. Copilul va întelege, ca pentru aceasta nu trebuie sa pacatuim. Ii vom spune, de asemenea, despre Inviere si despre faptul ca desi suntem muritori, daca vom fi buni, Mântuitorul ne va învia si pe noi, asa cum a facut cu dreptul Lazar.

Cât de usor este sa îi inspiram - copilului nostru dragostea si evlavia pentru sfintele slujbe ale Bisericii! Ajunge doar sa îl facem sa înteleaga ca în biserica se simte si mai mult prezenta lui Dumnezeu, care îi iubeste atât de mult pe copii si îi cheama lânga Dânsul. Prin urmare, în biserica trebuie sa stam linistiti, sa facem cu atentie semnul sfintei cruci si sa ne rugam cu evlavie.

Da, iubiti parinti! Daca inima voastra este inundata de credinta si de dragoste fata de Dumnezeu, veti gasi tot felul de mijloace, spre a le transmite aceste sentimente si copiilor vostri. Cât de mare nedreptate le facem acelor copii, pe care îi privam de bogatia credintei, de tezaurul Ortodoxiei.

Este foarte adevarat ceea ce s-a spus, si anume ca "sufletul omului -- si deci si al copilului --este din fire crestin". De aceea si Dumnezeu asteapta ca pruncii sa aiba un comportament evlavios. Bine spune si Psalmistul: "din gura pruncilor si a celor ce sug ai savârsit lauda" (Psalmi 8,3).

Pentru a prinde deci radacini, modul de viata crestin ortodox în sufletele copiilor, parintii sunt obligati sa îi învete de mici sa intre în legatura cu Dumnezeu, sa se roage. Oricât de mic este copilul, el poate încet-încet, sa învete sa se roage. Din momentul în care stie sa ceara parintilor sai ceva care îsi doreste, va putea sa învete sa ceara si de la Parintele ceresc cele cuvenite.

Invatati-l deci pe copilul vostru sa se roage. Daca va învata de mic sa se roage, cu timpul rugaciunea îi va deveni încet-încet obisnuinta si apoi chiar o necesitate! Sa faceti în fiecare zi dimineata si seara rugaciunile cuvenite, precum si înainte si dupa fiecare masa.

Sa nu se apropie de masa, precum se apropie animalele cele necuvântatoare de iesle. Trebuie sa învete ca oricine doreste sa se bucure de darurile lui Dumnezeu, trebuie mai întâi sa le ceara, iar dupa ce le-a primit sa multumeasca pentru acestea. Rugaciunile "Tatal nostru", "Cuvine-se cu adevarat" si altele ca acestea, trebuie sa le stie fiecare copil.

Este un fenomen foarte trist în vremurile noastre, si anume ca rugaciunea comuna în familie, la masa, s-a pierdut aproape peste tot. Aceasta este cauza pentru care vedem atâtea familii nefericite si atâtea ratari, în ceea ce priveste educatia. Pentru ca oamenii, familiile, au încetat sa se mai roage. Cuvintele Domnului sunt vesnic actuale: "cereti si vi se va da!" (Matei 7,7).

Poate ca multi vor raspunde: "pai, copilul nu întelege rugaciunile". Desigur ca la, -început- nu va întelege prea mult din cele cuprinse în rugaciuni, dar el intra astfel într-o atmosfera de evlavie, chiar daca este foarte mic. Acesta este de fapt lucrul de care are nevoie. Cu toate ca nu îsi poate închipui în sine prea clar, chipul lui Dumnezeu, el simte prezenta Lui. Simte ca exista o Fiinta superioara, care ne iubeste si pe care noi trebuie sa o iubim. Când copilul spune cuvintele rugaciunii, se gândeste la Dumnezeu, îi daruieste Acestuia sentimentele sale. Si o astfel de rugaciune, care se înalta din inima nevinovata a unui copil, este cu mult mai placuta în fata lui Dumnezeu decât rugaciunea unui întelept, care întelege exact fiecare cuvânt, dar care se roaga de obicei numai cu ratiunea rece, fara caldura inimii. Cât de mult îi place lui rugaciunea copiilor, o spune repet, psalmistul când scrie: "din gura pruncilor si a celor ce sug ai savârsit lauda" (Psalmi 8,3).

Ca sa fie împlinita însa o corecta educatie religioasa a copiilor, trebuie mai întâi de toate ca parintii însisi sa fie evlaviosi si cu frica de Dumnezeu. Trebuie ca ei însisi sa iubeasca rugaciunea.

Daca mama nu este credincioasa si evlavioasa, daca nu gaseste - pentru ca nu cere bucurie - si mângâiere în rugaciune, atunci ea nu poate împlini cum trebuie educarea copiilor ei. Numai atunci când mama are o viata duhovniceasca neîntrerupta, când copilul o vede ca se roaga ea însasi des si cu caldura, îsi va însusi si el aceleasi principii de viata.

Ati înteles acum, iubiti partnti, si în special voi mamelor, de ce trebuie sa îi învatati pe copiii vostri credinta si trairea ortodoxa înca de la vârsta pruncieі? Si de ce trebuie sa îi învatati sa se roage, mai înainte chiar de a merge la scoala?

Catre voi ma adresez deci: Cea mai buna mostenire pe care o puteti lasa copiilor vostri este educatia crestin ortodoxa. Sa îi învatati, asa cum v-am expus pe scurt, adevarurile de baza ale credintei noastre. Sa îi învatati sa fie evlaviosi si sa se roage, din

frageda pruncie, atât cu cuvântul vostru, cât mai ales prin exemplul vostru. Degeaba se vor chinui mai târziu preotii sau profesorii de religie sa îi învete toate acestea, daca nu veti pune voi bazele acestei educatii înca de acasa.

Povatuiti-i pe copiii vostri sa traiasca crestineste si cu frica de Dumnezeu. Numai asa puteti spera, ca mai târziu sa fiti mândri de ei si nu sa ajungeti sa plângeti pentru dânsii Daca copiii vostri traiesc cu frica lui Dumnezeu, vor fi si ascultatori si recunoscatori fata de voi mai târziu. Daca îi veti învata sa îl iubeasca pe Dumnezeu, atunci cu siguranta ca va vor iubi în mod sincer si pe voi.

DEPRINDEREA ASCULTARII

Sunt doar câteva texte în Sfânta Evanghelie, care se refera la anii copilariei Domnului. Ele sunt însa foarte graitoare si cu un bogat continut pedagogic. Astfel, despre copilul Iisus de doisprezece ani, sfântul evanghelist Luca scrie: "si a coborât cu ei si a venit în Nazaret si le era supus" (Luca 2,51).

Ceea ce accentueaza aici sfantul evanghelist Luca este faptul ca Iisus, copil fiind, era ascultator si supus fata de parintii sai pamântesti. Aceeasi ascultare o avea însa si fata de Tatal cel ceresc. Aceasta se vede din cuvintele Sfântului apostol Pavel, care scrie despre Iisus, ajuns acum la vârsta maturitatii, urmatoarele: "...ascultator Facându-Se pâna la moarte, si înca moarte pe cruce." (Filipeni 2,8). Mai mult, Sfântul apostol ne arata ca de aceasta ascultare a depins mântuirea lumii: "caci precum prin neascultarea unui om s-au facut pacatosi cei multi, tot asa prin ascultarea unuia se vor face drepti cei multi." (Romani 6,19).

Nu este nevoie sa vorbim despre imensa importanta a ascultarii în viata oamenilor, în general. Cât de importanta este ea, în special în educatia copiilor, o stie fiecare parinte. Putem chiar sa spunem ca acela care a rezolvat problema ascultarii cu copiii sai, a rezolvat chiar problema educatiei.

Nu voi vorbi deci, despre importanta ascultarii. Voi arata doar parintilor, cel mai simplu si mai sigur mod de educatie, astfel încât copiii lor, sa devina foarte curând ascultatori. Aceasta, cred, ca îi intereseaza cel mai mult.

Mai întâi de toate, trebuie sa accentuam faptul ca ascultarea este ca o planta foarte sensibila, care nu se poate dezvolta si rodi oriunde. Rasare numai acolo, unde pamântul îi este prielnic. Cu tristete constatam asadar, ca în multe familii nimic nu reuseste sa ajute la însusirea virtutii ascultarii de catre copii. Acestea sunt familiile în care domina asa zisul duh al libertatii. care consta de fapt în contestarea si nepasarea fata de orice regula, atunci când vor sa-si apere propriile interese.

Daca parintii sunt contaminati cu un astfel de duh este imposibil sa se mai foloseasca orice forrna de educare a ascultarii.

Oricine vrea sa aiba copii ascultatori, trebuie el însusi sa respecte orice forma de autoritate recunoscuta, fiecare principiu si lege. Astfel de autoritati sunt Dumnezeu, Biserica si statul. Iar legile care trebuiesc respectate sunt asadar, cele ale lui Dumnezeu, ale Bisericii si ale statului. Respectam noi însine însa, primii aceste legi?

În anumite familii, Dumnezeu este ultima persoana careia I se acorda vreo importanta. Despre El se discuta numai ocazional, spre exemplu dupa citirea vreunei carti în care se promoveaza necredinta sau negarea unuia dintre adevarurile de credinta ale crestinismului. In multe astfel de carti, credinta în Dumnezeul cel personal si viu este considerata un fel de poveste, potrivita numai pentru femeile batrâne.

Multi nici nu simt nevoia de a intra în legatura cu Dumnezeu, în timp ce acela care o face, este adeseori batjocorit.

Toate acestea sunt observate si auzite de copil. Ce concluzie va trage deci? Cu usurinta ne-am putea da seama: "daca tatal meu nu îl cinsteste pe Dumnezeu si nu asculta de Acesta, înseamna ca si eu pot sa nu îl cinstesc si sa nu ascult de tatal meu. Daca Dumnezeu si poruncile Sale sunt povesti, atunci porunca a cincea: Cinsteste pe tatal si pe mama ta... ,este si aceasta un mit fara importanta. Prin urmare parintii nu reprezinta nimic important pentru mine. Si nu am nici o obligatie fata de ei". Trebuie sa recunoastem, ca în acest fel, logica este de partea copiilor!

Astfel, daca ne gândim ca pentru multi parinti Biserica nu înseamna nimic, cu usurinta vom întelege ca în astfel de familii, nici nu poate fi vorba de educarea ascultarii.

"Ce ma intereseaza pe mine ce spune preotul? Ce nevoie am eu de sfaturile sale? Pot eu sa cred ceea ce spune?". Astfel de cuvinte - sau poate chiar mai rele - aud adesea copiii în casele lor, în vreme ce la biserica li se spune ca trebuie sa asculte de parinti, de preot si de profesorii lor. Si în vreme ce acasa se submineaza cu o abundenta ironie persoana si lucrarea preotului, copilul aude de la acesta:

"cinsteste pe tatal tau si pe mama ta... ". Atunci copilul ajunge sa traga o concluzie definitiva: "de vreme ce tatal meu nu recunoaste nici una dintre poruncile lui Dumnezeu, despre care vorbeste preotul, atunci nu exista nici un motiv sa îl ascult pe preot, atunci când învata porunca a cincea". Logica este din nou de partea copilului!

Acelasi lucru se întâmpla si atunci când este vorba despre autoritatea statului: "de ce sa ascult eu de legile statului? Eu sunt propriul meu stapân si fac ce vreau!. Astfel de afirmatii gratuite face tatal, lipsit de discernamânt si fara sa ia seama cine îl asculta.

Desigur ca aceste cuvinte, îndreptate împotriva autoritatii statului, nu au prea mare valoare. Deoarece statul dispune de mijloacele de constrângere necesare, în vederea respectarii legilor sale. Nu acelasi lucru se întâmpla, atunci când este vorba de Dumnezeu si de Biserica.

Prin urmare, în astfel de conditii, nu exista un teren propice pentru educarea copiilor în spiritul ascultarii fata de parinti. Acolo unde nu este recunoscuta si respectata puterea dumnezeiasca, acolo unde legile statului sunt respectate din frica, acolo deci, nu poate rodi educarea ascultarii. Oricine ignora autoritatea lui Dumnezeu, a Bisericii si orice alta forma de autoritate, nu va reusi sa impuna copiilor sai, sa respecte autoritatea sa parinteasca. De aceea, daca vreti sa fiti ascultati de copiii vostri, respectati mai întâi voi autoritatile recunoscute în mod curent si legile acestora. Astfel vor învata si copiii vostri sa asculte de voi!

Sa presupunem însa, ca exista acele conditii, necesare cultivarii acestei virtuti în sufletele copiilor. Cum vom reusi sa facem aceasta?

Ascultarea consta în a supune vointa noastra vointei altcuiva. Insa pentru a supune vointa mea, vointei unei alte persoane, trebuie sa nutresc fata de aceasta un adânc respect. In plus, trebuie sa o iubesc, pentru a o putea urma.

Cea mai tare putere a sufletului este vointa! Aceasta domneste asupra tuturor celorlalte puteri sufletesti ale omului. Lucrul pe care îl vrem, la acela ne si gândim, despre acela vorbim, si pe acela îl savârsim. Dumnezeu ne-a înzestrat cu aceasta putere sufleteasca, pentru a ne dori sa savârsim numai binele, si în acelasi timp, pentru a opune rezistenta si a urî raul. Insa vointa noastra a fost slabita din cauza pacatului si tinde mai mult catre savârsirea raului. Cu toate ca recunoastem binele, nu avem puterea nici de a ni-l dori, în mod constant, nici de a-l savârsi: "caci nu fac bine pe care îl voiesc, ci raul pe care nu-l voiesc, pe acela îl savârsesc." (Romani 7, 1 9).

Slabirea vointei îndreptate catre savârsirea binelui este un rezultat al pacatului stramosesc. La fel cum am vazut si în cazul alintarii si al îndaratniciei, care trebuiesc din pruncie dezradacinate.

Vita de vie da multe roade dulci, însa nu atunci când este lasata sa se dezvolte în voia ei, ci atunci când este taiata si legata de araci. Acelasi rezultat îl ofera si disciplina. Iar stapânirea alintarii si a încapatânarii copilaresti ofera roadele ascultarii.

Insa ca sa va bucurati de aceste roade, tineti minte regulile pe care trebuie sa le urmati.

Nu le permiteti îndaratniciri si alintari copiilor vostri, fie ei cât de mici. Aceasta nu înseamna desigur, ca trebuie sa limitati la maxim libertatea lor de vointa. Copilul poate sa ceara ceva bun si folositor, ceva de care are într-adevar nevoie, ceva pe care îl merita. Atunci voi trebuie cu toata bunavointa sa le îndepliniti cererea.

Daca, spre exemplu, la ora potrivita copilul cere de mâncare, deoarece îi este foame, nu trebuie sa îi refuzati acest lucru. Daca ati face-o, v-ati dovedi rai si neînduratori.

Daca, la fel, copilul cere ceva care îi este necesar la scoala, trebuie sa îi satisfaceti aceasta cerere, deoarece altfel exista riscul ca el sa apeleze la alte mijloace nedorite.

Este însa complet diferit cazul în care copilul cere ceva care nu îi este permis. Aceasta trebuie sa i-o refuzati cu tarie, facând abstractie de lacrimile sale.

Niciodata sa nu cedati capriciilor copilaresti. Cine se arata o data îngaduitor, va deveni pentru totdeauna rob al mofturilor copilului sau.

In straduinta de a forma caracterul copiilor lor, parintii trebuie sa conlucreze armonios. Sa nu darâme unul, ceea ce construieste celalalt. Niciodata un copil nu devine mai alintat, ca în cazul în care vede ca unul dintre parinti îi îngaduie ceea ce cela-lalt îi interzice.

Vine, de exemplu, tânguindu-se la mama sa, si se plânge ca tatal nu i-a dat un lucru, pe care l-a cerut. Mama nu trebuie sa îsi exprime sprijinul si mila fata de copil si cu atât mai mult, nu trebuie sa îsi arate nemultumirea fata de gestul tatalui, chipurile pentru ca acela nu a facut voia vlastarului.

Acelasi lucru trebuie sa îl faca si fratii mai mari, rudele si toti cei care locuiesc în casa respectiva, mai ales bunicii. Este cunoscut faptul ca cei în vârsta cauta mereu un sprijin si un lucru caruia sa se dedice. Dat fiind ca parintii sunt mai mult plecati si ocupati, îsi îndreapta atentia catre nepoti. Si cum? Satisfacându-le toate hatârurile. De aceea nepotii,

de multe ori, îsi gasesc un aliat în persoana bunicului sau a bunicii. Spera ca lânga acestia vor putea obtine orice îsi doresc.

Niciodata nu trebuie cultivata alintarea copiilor. Nu trebuie sa le permitem sa comande celor mai mari decât dânsii, fratilor, servitorilor, bunicilor, sau sa ceara ceva care nu le este permis sa aiba.

Când copiii îsi doresc orice lucru, trebuie sa îl ceara, nu sa comande sa i se dea. Trebuie sa fie multumiti cu ceea ce primesc, si sa multumeasca pentru aceasta.

Niciodata nu trebuie sa neglijam orice gest de neascultare din partea copiilor. Ceea ce spune mama si tata, trebuie urmat întotdeauna fara întârziere. Copilul trebuie sa ajunga, prin educatie, sa gândeasca în constiinta sa: "daca nu voi îndeplini imediat ceea ce mi-a spus mama si tata, nu ma comport cum se cuvine". Parintii trebuie sa fie de asemenea siguri la rândul lor, ca ceea ce au spus copilului sa faca, a fost dus la îndeplinire. Numai asa vom putea sa învingem îndaratnicia copilului, ajutându-l sa îsi dezvolte o vointa puternica, îndreptata catre savârsirea binelui si cultivând în acelasi timp si virtutea ascultarii.

Dupa ce reusiti deci, sa alungati alintarea si îndaratnicia din sufletul copilului, trebuie sa continuati sa va purtati mereu în acelasi mod educativ, astfel încât copiii sa va acorde constant respectul cuvenit. Respectul este conditia de baza a ascultarii.

Copiii nutresc în mod firesc un respect special fata de parintii lor. Acest sentiment natural este revelat si în porunca a cincea a Decalogului. Ar fi desigur de prisos sa spunem parintilor: purtati-va în asa fel încât, sa va respecte copiii vostri.

Copilul cunoaste, ca trebuie sa îi respecte pe tatal si pe mama sa, si apoi afla ca aceasta o cere si Dumnezeu. Ce se întâmpla însa, în momentul în care vede la parintii sai ceva care provoaca repulsie, antipatie si tulburare în sufletul sau nevinovat de copil, ajungând astfel sa nu îi mai poata respecta, în pofida vointei Lui? Cum poate un copil sa respecte un tata betiv, sau o mama care tot timpul blestema si ocaraste, doi parinti care se cearta mereu între ei? Exemplul rau oferit de parinti, nu numai ca zdruncina respectul copiilor fata de ei, dar submineaza si temelia ascultarii. Nu va gândi oare copilul: "pai, ce fel de parinti sunteti voi?"

De aceea parintii trebuie sa aiba grija cum se comporta si sa evite orice gest, care ar putea zdruncina respectul copiilor fata de ei. Trebuie mai întâi ei însisi sa fie condusi de sentimentul de respect reciproc si sa se poarte cu delicatete unul cu celalalt. Sa nu se certe si sa nu dea curs unor discutii necuviincioase mai ales în fata copiilor.

Copiii nu trebuie sa auda niciodata expresii de genul: "n-o sa ajungi nici tu deparie, ca si taica-tu!", "o sa ajungi un ratat, ca si taica-tu!". Sau: "risipitoare esti si tu ca si maica-ta!", "numai minciuni spui, ca si maica-ta!". Degeaba cerem respect si ascultare, de la copiii care aud astfel de cuvinte de la parintii lor.

Parintilor! Niciodata sa nu va permiteti jocuri sau glume necuviincioase fata de copiii vostri. Tatal care se maimutareste în mod exagerat în fata copiilor sai, nu se poate astepta la respectul cuvenit din partea acestora si nici nu poate îndrepta comportamentul lor necuviincios.

Aceasta nu înseamna desigur, ca trebuie sa fim tot timpul în fata copiilor nostri aspri si excesiv de seriosi. Trebuie sa avem discernamânt si sa facem diferenta între seriozitatea delicata si glumele nevinovate si decente. Fata de un tata iubitor dar si serios în acelasi timp copiii nutresc un adânc respect. Este de ajuns o singura privire, pentru ca acestia sa asculte îndata rugamintea sa.

Vreti sa va asculte copiii vostri? Aratati-le neîncetat iubirea voastra. Nu însa acea forma de iubire exprimata prin cocolosire si prin cedarea la oricare dintre cererile lor, ci prin iubirea înteleapta, din inima, care sa urmareasca doar binele lor. Când co-pilul simte o astfel de iubire asculta nu de frica, ci din respect.

Nu ramâneti indiferenti fata de bucuriile si tristetile copiilor vostri. Nu spuneti niciodata, ca pentru voi copiii sunt o greutate si un chin. Nu aratati niciodata ca orice jertfa pentru binele lor este prea mare, sau prea grea pentru voi.

Daruiti-le tot ceea ce le este necesar cu bucurie si caldura sufieteasca. Cum poate un copil sa iubeasca pe acel parinte, care îi da bombanind o bucata de pâine?

Oferiti-le din când în când copiilor si acele mici bucurii si satisfactii. Un dar de sarbatori sau de ziua numelui întareste iubirea lor.

Incercati sa câstigati inima copilului vostru, dezvoltând o relatie bazata pe sinceritate si încredere reciproca. Suspiciunea si lipsa de încredere ucid dragostea.

Nu adaugati la pedepsele cuvenite expresii jignitoare si observatii care ranesc. Un astfel de cornportament asupreste inima si distruge orice urma de iubire.

Parintilor! V-am aratat mijloacele de baza, care folosite cu constiinciozitate, vor duce la însusirea virtutii ascultarii de catre copiii vostri.

Mai întâi sa îi învatati ca trebuie sa va asculte, deoarece aceasta este voia lui Dumnezeu.

Aveti grija din timp sa nu rasara în inima lor buruiana alintarii. Nu îngaduiti nici o forma de îndaratnicie si de obraznicie.

Nu le dati tot ceea ce va cer. Obisnuiti-i cu retinerea, cumpatarea si economia.

Cereti-le sa faca îndata si cu exactitate ceea ce le-ati poruncit. Sa nu fie nevoie sa mai repetati aceeasi indicatie. Nu le cereti însa niciodata, sa faca ceva care le depaseste puterile.

Fiti constanti în atitudinea voastra si nu le îngaduiti astazi, ceea ce ieri le-ati interzis.

Nu va contraziceti unul cu celalalt în fata copiilor.

Aveti grija ca respectul copiilor vostri sa fie un sentiment de durata, evitând orice gest care l-ar putea zdruncina.

In sfârsit, nu uitati niciodata sa invocati binecuvântarea lui Dumnezeu, în lucrarea de educare a copiilor vostri. Numai astfel, straduintele, grija si lupta voastra vor fi încununate de succes.

DEPARTE DE MINCIUNA

În capitolul precedent am vorbit despre modul în care trebuie sa cultivam în inima copiilor virtutea ascultarii si despre mijloacele ce trebuiesc folosite pentru a reusi aceasta. In continuare vom arata, cum sa le inspiram copiilor dragostea de adevar, cum sa îi învatam sa pretuiasca adevarul si evite minciuna.

Nevoia de adevar si iubirea fata de acesta sunt elemente adânc sadite în om si deci si în copil. Pacatul stramosesc, cu toate ca a tulburat si a slabit simtul adevarului, nu a reusit sa îl stinga definitiv. Chemarea catre adevar a persistat în om. Aceasta chemare se manifesta în copil, prin acea dorinta nesfârsita de a cunoaste totul. De aceea, copilul întreaba despre toate. Si orice raspuns din partea celor mari este acceptat ca fiind adevarat.

In puritatea sa copilul nu cunoaste minciuna si prefacatoria. Mai târziu, îi este rusine si se înroseste nu numai când el, din graba sau din necugetare spune vreo minciuna, ci si atunci când îi aude pe cei mari mintind.

Iubirea pentru adevar este sadita în sufletul copiilor de însusi Dumnezeu. Trebuie însa, ca aceasta vocatie naturala sa fie ajutata sa se dezvolte si sa se întareasca. Aceasta este lucrarea destinata parintilor. Cum sa o reuseasca?

Primul lucru pe care trebuie sa îl faca, este de a-i povatui de la cea mai frageda vârsta. Cum se poate realiza aceasta? Sunt trei reguli de baza:

a) Sa îi învatati pe copiii vostri sa iubeasca adevarul, gândindu-se la Dumnezeu. Copilul trebuie sa stie ca Dumnezeu, care este Adevarul cel vesnic si neschimbat, doreste ca si noi sa spunem întotdeauna adevarul. Numai atunci copilul va urî minciuna, când va întelege ca si Dumnezeu o uraste si o condamna. Numai iubirea de adevar, care se întemeiaza pe credinta si iubirea fata de Dumnezeu, va putea sa treaca prin orice încercare.

b) Sa va purtati cu copiii vostri cu simplitate si sinceritate. Sa credeti în spusele lor, daca sunteti siguri ca nu spun minciuni. Nu le cereti niciodata sa jure, pentru a va încredinta de adevarul celor afirma-te. Daca aveti vreo îndoiala în ceea ce priveste ade-varul afirmatiilor lor, nu o aratati din prima clipa. Incercati sa va asigurati, ca acesta a spus într-adevar o minciuna. Si daca acest lucru s-a întâmplat, che-mati-l lânga voi, priviti-l în ochi cu seriozitate dar si cu iubire si spuneti-i urmatoarele: "Dumnezeu ne cere sa spunem adevarul. El este Atotstiutor, cunoaste si cele mai ascunse gânduri ale noastre, si uraste pe aceia care spun minciuni". Pe fata copilului va apare îndata înrosirea provocata de rusine. Va spune adevarul si nu va mai minti niciodata.

c) Sa aratati întotdeauna fata de copiii vostri ca si voi iubiti si respectati adevarul. Sa fiti sinceri si directi în tot ceea ce faceti.

Mai întâi de toate sa cinstiti adevarul dumnezeiesc, credinta si legea lui Dumnezeu. Nu va aratati niciodata neglijenti sau nepasatori fata de credinta. Nu dati niciodata ocazia copiilor vostri sa auda expresii de genul: "nu este necesar sa creada cineva în Dumnezeu, este de ajuns sa fie un om cinstit". Prin astfel de exprimari, care din pacate se aud foarte des, se imprima un duh de minciuna de sine, duhul celui viclean. Daca veti pronunta în fata copiilor astfel de conceptii gresite si mincinoase, veti distruge în inima lor orice sentiment de respect si de iubire fata de adevarul de credinta si fata de orice alt adevar.

Daca într-adevar, ar fi acelasi lucru pentru Dumnezeu, ca noi sa avem o conceptie gresita sau corecta fata de El si adevarul Sau, sa marturisim, dupa judecata noastra, ca fiind adevarata sau rnincinoasa credinta crestina, atunci de ce omul s-ar mai interesa de adevar în viata de zi cu zi?

Daca Dumnezeu îi accepta în acelasi mod, si pe cel care Il marturiseste corect, si pe cel care Il neaga sau se îndoieste de El. daca nu exista nici o diferenta între sustinerea adevarului sau a minciunii, atunci cum se explica faptul ca adevarului i se acor-da atâta importanta în viata de zi cu zi?

Si daca. în sfârsit, au dreptate aceia care spun ca nu exista credinta revelata de Dumnezeu, sau cualte cuvinte, daca Dumnezeu nu a binevoit sa ne reveleze adevarul, care priveste cele mai importante chestiuni de viata, atunci cum mai putem cere de la oameni - si prin urmare si de la copii - sa spuna adevarul în toate chestiunile minore ale vietii de zi cu zi?

De aceea, parintilor, daca vreti ca pruncii vostri sa iubeasca adevarul omenesc, învata-i mai întâi sa nutreasca un mare respect fata de adevarul dumnezeiesc. Nu permiteti sa intre în inimile voastre si nici ale lor, neglijenta si nepasarea fata de credinta ortodoxa si fata de Biserica.

Copiii, daca observa ca voi tratati cu superficialitate adevarurile credintei crestine si canoanele Bisericii, sau daca observa ca va prefaceti când e vorba despre viata crestina, atunci îsi vor impropria si ei acelasi comportament si nu vor mai crede în cele spuse de voi.

Sa fiti asadar pentru copiii vostri un exemplu de iubire fata de adevarul crestin si fata de credinta. Iar aceasta dragoste sa le-o transmiteti si lor. Numai asa vor iubi adevarul.

Insa si în celelalte situatii sa fiti sinceri si cinstiti. Sa va paziti de minciuna si de prefacatorie. Pentru ca daca ei vor observa, ca îi înselati pe ceilalti într-un fel sau altul, ca va folositi de viclenii si ipocrizii, ca nu sunteti sinceri în relatiile voastre - de exemplu va prefaceti în fata cuiva ca îi sunteti prieten si apoi, dupa ce pleaca, începeti sa îl criticati si sa îl condamnati - puteti fi siguri ca si copiii se vor purta la fel, atât cu voi cât si cu altii.

Daca doriti deci, ca ei sa devina oameni iubitori de adevar, de sinceritate si de onestitate, straduiti-va mai întâi voi - si când este vorba despre credinta si în general în tot comportamentul vostru - sa va distingeti prin evitarea minciunii, a ipocriziei, a servilismului, a vicleniilor.

In toate manifestarile voastre sa fiti sinceri, directi, demni si credibili.

Cultivând astfel, pe de o parte, în inimile copiilor vostri respectul si iubirea fata de adevar, trebuie, pe de alta parte, sa va luptati voi însiva, cu toate puterile, împotriva minciunii. Sa îi învatati pe copiii vostri, de la cea mai frageda vârsta, sa urasca minciuna, sa cunoasca faptul ca Dumnezeu este Adevarul si ca orice minciuna este un pacat. Copiii ar trebui sa ajunga sa evite minciuna, nu pentru faptul ca ar fi pedepsiti, daca ar fi descoperiti, ci pentru faptul ca Dumnezeu o condamna si nu o poate suferi.

Aratati-le copiilor, prin cuvintele Sfintei Scripturi, cât de urâta este minciuna în fata ochilor Adevaratului si Dreptului Dumnezeu: "naravul omu-lui mincinos este ocara si rusinea lui este cu el pu-rurea" (Sirah 20,27). Sa îi învatati ca minciuna este inspirata de diavol si de

aceea Domnul spune ca acesta, diavolul, "este mincinos si tatal minciunii" (Ioan 8,44). Pnn urmare, copiii care spun minciuni îl imita pe satana si se aseamana cu el.

Nu neglijati nici cea mai mica minciuna a copiilor vostri. Daca pruncul a facut o greseala pen-tru prima data, pe care însa a recunoscut-o imediat, iertati-l, sau daca greseala este grava, pedepsiti-l usor. Explicati-i în acelasi timp ca l-ati iertat sau l-ati pedepsit mai usor, numai si numai pentru ca a avut curajul sa marturiseasca imediat fapta sa.

Aceasta însa nu trebuie sa devina o regula, deoarece se poate întâmpla un rau dublu. Mai întâi, copilul ar putea sa înceapa sa nu mai dea atentie greselilor sale. Iar în a doua situatie, el se poate obisnui sa spuna adevarul numai atunci când prevede un oarecare avantaj, si nu s-ar sfii sa ascunda adevarul, atunci când crede ca marturisirea i-ar putea aduce vreo pedeapsa.

In cazul în care copilul a savârsit o greseala si în plus a mai încercat sa si minta, trebuie pedepsit de doua ori - explicându-i-se în acelasi timp - o data pentru greseala si odata pentru minciuna.

In cazul în care copilul, din razbunare, sau din rautate a aruncat vina pe altcineva, pe vreun frate mai mic sau mai mare, trebuie pedepsit si pus sa îsi recunoasca minciuna în fata tuturor. Astfel este pre-vazut de morala crestina.

Niciodata, în nici o situatie sa nu încercati sa îi înselati pe copii. Si nici celor din jur sa nu le permiteti acest lucru. De multe ori parintii, ca sa îl linisteasca pe copilul plângacios, îl sperie cu diverse lucruri închipuite sau îi promit lucruri, pe care nu i le dau niciodata. Cât de mult rau face aceasta! Copilul întelege foarte curând ca a fost înselat. Increderea sa în cuvintele parintilor este zdruncinata, iar sentimen-tul de pretuire a adevarului este slabit.

Nu îi aduceti pe copii în situatia de a spune minciuni, pentru a scapa îngroziti de bataie. De exemplu, daca el a facut o greseala, sa zicem ca a spart ceva, si voi strigati furiosi si va repeziti catre el cu mâna ridicata, spunând: "tu ai facut asta? Sa vezi tu acuma ce ai sa patesti!". Este aproape sigur ca în aceasta situatie copilul va fi gata sa spuna o minciu-na, pentru a se salva de bataie.

Ce sa mai spunem de acei parinti care zâmbesc, se mândresc sau îl lauda pe copilul lor pentru minciunile "destepte" pe care le scorneste. Sau cum sa îi catalogam pe aceia, care îi îndeamna ei însisi pe copiii lor sa spuna minciuni, învatându-i cum sa îsi însele profesorii sau pe alti oameni, pentru a scapa nepedepsiti dintr-o situatie dificila?

Astfel de parinti sunt adevarate exemple de coruptie pentru copiii lor. Ei vor ajunge nu numai sa spuna minciuni, dar si sa înjure, sa fure si sa faca orice rau.

Sa ne fie deci foarte clar, ca cel care nu con-sidera minciuna ca fiind un pacat, va fi în stare mai târziu sa fure si sa însele. Cel care este necinstit în cuvânt este necinstit si în fapte.

V-am aratat asadar, parintilor, cum sa cultivati în sufletele copiilor vostri respectul si iubirea pentru adevar, si dezgustul pentru minciuna. Sa ne arnintim tot mereu regulile pe care le-am mentionat, si sa le aplicam în mod constiincios.

VÂNTUL IUBIRII DE PLACERI TRUPESTI

Un vânt, care se numeste Livas (vânt de sud-vest), este insuportabil de cald si de distrugator. Oriunde sufla, usuca toate plantele de pe câmpuri si din gradini. Maracinii aspri si cu radacini adânci nu patesc nimic. Livas distruge numai plantele folositoare, ale caror roade sunt necesare oamenilor si animalelor.

Acest vânt salbatic si ucigator seamana cu una dintre cele mai nefaste probleme ale epocii noastre, care asemenea lui Livas, usuca si face sa dispara din viata oamenilor roadele virtutilor. Este vorba despre placerile si patimile trupesti. Acesta este cel mai mare rau al vremurilor noastre. Distruge familiile, îi dezonoreaza pe oameni, barbati si femei deopotriva, îi conduce pe tineri la decadere si îi afecteaza pe copii cu adierea sa veninoasa. Si parca nimic nu este în stare sa împiedice aceasta influenta devastatoare!

De aceea, avem aceasta mare raspundere de a va îndemna pe voi, parintilor, pentru ca prin grija si supravegherea voastra atenta, sa îi paziti pe copii de aceasta boala distrugatoare.

Ce minunata existenta era omul pe vremea când abia iesise din mâinile Creatorului sau! Sufletul sau pastra neatinsa pecetea lui Dumnezeu! Trupul era pe cea mai înalta treapta a lumii vii!

In concordanta cu ratiunea Creatiei, sufletul trebuia sa fie conducatorul absolut al trupului. Si chiar asa se întâmpla la început. In vreme ce sufletul omului asculta de Dumnezeu, trupul era supus sufletului, fara sa îl îngreuneze sau sa-l supuna vreunei ispite.

O alta directie au luat însa lucrurile, dupa caderea în pacat. Sufletul omului s-a revoltat împotriva lui Dumnezeu, având ca rezultat imediat revolta trupului împotriva duhului.

O consecinta a caderii a constat în faptul ca simtirea a fost atrasa catre cel viclean, iar dorintele trupesti au început sa tiranizeze sufletul, înabusind orice forma de rezistenta spirituala a oamenilor. Patimile au reusit sa îi conduca si sa le robeasca vointa. Astfel a aparut în om, acea tendinta de a-si satisface îndata, orice fel de dorinta trupeasca. Cu alte cuvinte, omul a devenit supus trupului.

Esenta iubirii de placeri si a dorintelor trupesti este urmatoarea: sufletul este supus încet-încet poftelor trupesti; dorinta trupeasca îl stapâneste pe om, îl corupe si îl orbeste atât de mult încât, nu se mai poate gândi deja la Dumnezeu, la credinta în Acesta, la poruncile si la voia Sa. In cele din urma, patimile ucid în om orice sentiment de puritate, sfin-tenie sau evlavie.

Aceasta stare reprezinta cel mai mare rau si cea mai mare catastrofa, care i se poate întâmpla omului. Si daca este adevarat ca pomul se cunoaste dupa roadele sale, atunci trebuie sa spunem ca sen-zualitatea este un copac otravitor, care da roade dez-gustatoare.

Primul dintre aceste fructe otravite este trândavia, fuga de orice efort, îndreptat spre savârsirea binelui. Omul iubitor de placeri este lenes. Nu cunoaste niciodata multumirea de a construi ceva util. Munca pentru el este o greutate, un jug, un blestem si nu un mijloc de a dobândi virtutea sau o obligatie serioasa si importanta, stabilita de Dumnezeu.

Omului iubitor de placeri îi este frica de munca si de greutati, deoarece acestea perturba viata sa trândava. Ii este frica în acelasi timp si de efortul intelectual, deoarece aceasta ar presupune o trezire a puterilor spirituale.

Vi s-a întâmplat desigur de multe ori sa cu-noasteti oameni despre care ati auzit sa se spuna: "acest om ar fi putut sa faca foarte multe. Insa nu face nimic!". Care este de cele mai multe ori cauza? Iubirea de placeri, care îl face pe om trândav. Si în vreme ce are toate conditiile si posibilitatile de a progresa, sufera de saracie si de lipsuri. Si cu toate ca ar fi fost cu mult mai fericit daca ar fi muncit si ar fi progresat pe plan social, prefera sa ramâna rob al leneviei si al placerilor josnice.

Acelasi lucru se întâmpla si pe plan spiritual. O constatam mai ales în cadrul scolii. De exemplu, întâlnim adeseori copii cu deosebite calitati si talen-te. Copii care învata sa citeasca repede, ca si cum s-ar juca. Cu aceasta vocatie spre studiu pe care o demonstreaza, cei mai multi se asteapta ca acesti copii sa devina oameni importanti ai societatii. Si cu toate acestea, în multe cazuri, acesti copii nu reusesc sa ajunga prea

departe. De ce? Pentru ca odata cu trecerea timpului, crescând, ei devin lenesi, neinteresati, îngropând talantul primit la nastere, în loc sa îl înmulteasca printr-un efort sustinut.

Astfel de oameni sunt incapabili sa obtina rezultate deosebite atât pe plan social, cât si pe cel duhovnicesc, al dobândirii virtutilor.

Si nu sunt putine cazurile în care, oameni foarte înzestrati, au fost înecati în mocirla patimilor senzuale. Multi, care aveau daruite de Dumnezeu vocatia si puterea de a deveni modele de moralitate si virtute, s-au pierdut, deoarece au fost corupti de iubirea de placeri. Astfel, atractia lor catre virtute a fost înabusita de buruiana trândaviei si a indolentei!

Al doilea fruct al iubirii de placeri este lacomia fata de mâncare si bautura. Este foarte adevarata acea zicala a poporului rus, care spune: "Mai multi oameni s-au înecat în pahar decât în râul Volga".

Nu vom analiza aici amanuntit câta nenorocire, nefericire si dezastre a pricinuit oamenilor darul betiei. O putem observa foarte des la persoane cunoscute, vecini sau rude, care au ajuns sa deformeze în mod respingator chipul lui Dumnezeu din ei, pierzându-si si cea mai mica urma de umanitate.

Al treilea rod al iubirii de placeri este desfrâ-narea.

Daca exista pe pamânt ceva cu adevarat minunat si ceresc, aceasta este exact puritatea si nevinovatia pruncilor. Si dimpotriva, daca exista ceva mai josnic si mai dezgustator, aceasta este predarea sufletului catre desfrânarea trupeasca. Nu vom vorbi însa, acum, despre roadele acestei porniri a senzuali-tatii. Cu totii cunoastem catre ce îsi conduce victi-mele imoralitatea...

Insa ce sa facem, veti întreba, ca sa împiedicam dezvoltarea pornirilor senzuale la copii?

Mai întâi de toate sa îi învatati sa munceasca. Sa le inspirati respectul pentru munca cinstita. Sa învete pe dinafara si sa poarte în inimile lor cuvintele Sfantului apostol Pavel: "daca cineva nu vrea sa lucreze, acela nici sa nu manânce!" (II Tes. 3,10). Sa îi învatati ca munca nu este niciodata o rusine ci dimpotriva, rusine pentru om este trândavia si nepasarea. Sa le dati chiar exemplul Domnului, care a ajutat-o pe Preasfânta sa Maica si pe Sfântul Iosif, care era tâmplar, la muncile de zi cu zi.

Sa îi obisnuiti pe copii cu efortul fizic, mai ales atunci când nu sunt obligati sa îsi câstige exis-tenta prin munca zilnica. In anii din vechime, în familiile regale, toti membrii familiei erau obligati sa învete o meserie manuala.

Vedem în Sfânta Scriptura ca si apostolul Pavel, alesul lui Dumnezeu si marele predicator al credintei, nu se rusina sa munceasca la împletirea corturilor, meserie pe care o învatase înca din copila-rie. Vorbiti-le despre el copiilor vostri si nu le permiteti sa fie lenesi, pentru ca lenevia este începutul tuturor relelor.

Sa îi obisnuiti sa manânce mâncaruri simple si numai la orele stabilite pentru masa. Sa nu le îngaduiti sa manânce multe dulciuri, oricând acestia ar avea pofta. Sa îi învatati sa manânce tot ceea ce le-ati pus în farfurie si sa multumeasca pentru aceasta lui Dumnezeu. Ajutati-i sa înteleaga faptul ca omul nu traieste ca sa manânce, ci manânca pentru a trai!

Paziti-i în special pe copii, sa nu consume nici un fel de bautura alcoolica. Cele mai sanatoase bauturi pentru copii sunt apa, laptele si sucurile de fructe. Este un mare rau, fizic si moral, ca parintii sa îi îndemne si sa-i obisnuiasca pe copii sa consume vin sau alte bauturi.

Saditi adânc în inimile copiilor vostri cuvin-tele Domnului: "Fericiti cei curati cu inima" (Mat. 5,8). Aveti grija ca aceste cuvinte sa fie spuse si despre copiii vostri.

Cum veti reusi aceasta?

Mai întâi de toate pastrati în inimile lor puritatea fireasca a copilariei.

Dumnezeu însusi ne ajuta sa facem aceasta. El ni-i preda pe copii curati si puri si ne ofera în aju-tor pe îngerul pazitor. Dumnezeu a sadit în sufletele copiilor puritatea. Astfel, singura datorie ce le revine parintilor este de a o pazi si de a o face sa se dezvol-te. De cele mai multe ori însa, ei sunt aceia care gresesc si distrug floarea gingasa a puritatii copilariei. Catre acestia se adreseaza si cuvintele Domnului, prietenul copiilor: "Iar cine va sminti pe unul dintre acestia mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi lui sa I se atârne de gât o piatra de moara si sa fie afundat în adâncul marii" (Matei 18,6).

Este desigur necesar ca mai întâi însisi parintii sa aiba inima curata si pura. Este foarte bine cunoscut faptul ca patimile parintilor se transmit copiilor, fie pe calea mostenirii, fie din cauza exemplului rau. Astfel, patimile si defectele care îi caracterizeaza pe parinti, foarte devreme îsi fac aparitia si la copii.

Este de asemenea, foarte important ca parintii sa fie atenti la vorbele si gesturile lor. Cât de mult rau poate sa faca o discutie nepotrivita, sau un gest necugetat, facute în fata copiilor!

Fiti atenti de asemenea, la cartile, revistele, tablourile sau bibelourile care se gasesc din întâmplare în camera voastra. Daca exista ceva provocator printre acestea, gânditi-va

ca ele sunt privite în fiecare zi de copiii vostri si ca odata cu trecerea timpului ei vor începe sa se gândeasca si sa discute despre acestea. Care va fi rezultatul...?

Nu spuneti niciodata, ca el nu întelege nimic din toate acestea. Vine vremea când el începe sa înteleaga. Este plin de curiozitate si va cauta neîncetat pe cineva care sa îi raspunda la toate aceste întrebari. Voi ca si crestini aveti datoria sa va îngrijiti, ca ei sa nu auda sau sa vada la voi nimic care sa atinga cinstea sau pudoarea. Iar curiozitatea lor trebuie lamurita din timp, cu mare întelepciune si ponderare, de voi însiva si nu de cineva strain.

Consolidati în sufletele copiilor vostri sentimentele bunei cuviinte si ale decentei. Nu le permiteti sa se arate dezbracati în fata altora. Nu le permiteti sa se dezbrace sau sa se îmbrace în fata cuiva. Nu râdeti de ei, atunci când se arata a fi rusinosi si pudici. Dimpotriva sa îi laudati, dând slava lui Dumnezeu ca aveti un astfel de copil.

Fiti atenti la orice fel de manifestare a copilului: cum sta, cum merge, cum se aseaza. Fiti atenti la fiecare vorba si miscare. Tot ceea ce se dovedeste a fi necuviincios sa încercati sa rectificati imediat, fara întârziere. Folositi mai întâi cuvintele: "nu este frumos sa faci aceasta, este rusine. Ingerul tau pazilor se va supara, vazând aceasta!". Daca aceasta nu ajuta, atunci, urmatoarea data, trebuie aplicata pedeapsa potrivita acelei fapte.

Aveti grija ca niciodata copiii vostri sa nu se gaseasca în compania vreunei persoane corupte, care sa îi îndemne spre fapte rusinoase. Luati bine aminte la acest sfat. Din pacate, în epoca în care traim, aceasta se întâmpla foarte des. De multe ori copiii sunt corupti spre fapte pacatoase, fapte ce cu greu se pot descrie.

Urmariti-i pe copii în pat, când se odihnesc, la joaca, fara ca acestia sa va observe. Nu le permiteti copiilor de sexe opuse, sa ramâna singuri în locuri izolate.

Urmariti prieteniile pe care le încheaga cu alti copii si nu le permiteti sa aiba de a face cu cei care nu sunt cuminti, sau care sunt lipsiti de rusine si de buna educatie.

Fiti atenti la colaboratorii, functionarii sau servitorii vostri. Venind în casa voastra, ei pot influ-enta educatia morala a copiilor vostri. De multe ori acestia, asemenea diavolului, seamana semintele co-ruperii în sufletele copiilor, învatându-i lucruri jos-nice, care i-ar putea distruge definitiv.

Si înca ceva. Nu neglijati sa va rugati neîncetat pentru puritatea sufletelor copiilor vostri. Cereti protejarea lor din partea Preasfintei Nascatoare de Dumnezeu si a îngerului lor pazitor, înaltând catre acestia în fiecare zi rugaciuni fierbinti.

Parintilor, va spun din nou: nu uitati ca, asa cum ne-a spus Domnul, marele prieten al copiilor, fericiti sunt cei curati cu inima. (Matei 5,8).

Daca pruncii vostri nu vor fi pastrati cu inima curata, nu îl vor vedea pe Dumnezeu! Iar daca aceasta se va întâmpla din cauza voastra, nici voi nu îi veti vedea pe Dumnezeu, care va cere din mâinile voastre sufletele copiilor vostri!

SEMINTELE RAULUI

În capitolele anterioare am vorbit despre ascultare, despre iubirea de adevăr si despre puritate, ca despre niste virtuti, pe care părintii trebuie să le sădească cu o deosebită grijă în inimile copiilor lor, începând de la vârsta pruncieі.

Cu toate acestea, iubiti părinti, trebuie să vă spun că nu este de ajuns doar să săditi în sufletele copiilor sământa cea bună. Trebuie în acelasi timp să luptati si împotriva răului, smulgându-l din rădăcină. Trebuie să vă luptati în primul rând, cu defectul cel mai important, pe care îl constatati în comportamentul si în caracterul copilului vostru si să îl îndreptati definitiv.

Se observă că fiecare copil are o înclinatie către un anumit defect. Si zece copii dacă a-ti avea, a-ti vedea că fiecare are un anume obicei rău. Unul este prea orgolios, altul este egoist, altul este lacom si iubitor de bogătie. Al patrulea tinde spre iubirea de plăceri si trândăvie. Al cincilea plângăcios si răutăcios. Si asa mai departe... Insă de ce, veti întreba poate, trebuie să înlăturăm defectul principal din sufletul copilului nostru...? Cu totii cunoasteti desigur istoria lui Goliat: israelitii erau în război cu filistenii. Armatele inamice se aflau una în fata celeilalte, gata de luptă. Atunci unul dintre filisteni cu o statură uriasă, pe nume Goliat, a iesit în fata trupelor sale si a început să îi provoace pe evrei. Îsi bătea joc de ei si de Dumnezeul lor si în chip provocator chema pe oricare dintre ei, să vină să se lupte cu el. Nimeni însă nu îndrăznea să îl înfrunte pe înfiorătorul gigant, până când un tânăr cioban, pe nume David, având credintă în ajutorul lui Dumnezeu, reusi să îl învingă si să îl ucidă, lovindu-l în frunte cu o mică piatră, aruncată cu prastia. Atunci filistenii îngroziti, văzând că cel mai tare dintre ei fusese ucis, au fugit rusinati. Să aplicăm această istorisire la problema pusă mai sus. Printre diversele defecte ale fiecărui copil, se află si câte un Goliat, adică un defect principal, mai mare ca celelalte. Pe acesta trebuie să îl învingeti mai întâi.

Deoarece, dacă reusiti să anihilati acest defect - Goliat, atunci si oastea lui, celelalte defecte, vor fi pe rând nimicite. Cu alte cuvinte: Luptati împotriva principalei slăbiciuni a copilului vostru si toate celelalte vor fugi curând de la sine. Vreti să nu răsară în ogorul vostru neghina si buruienile? Distrugeti rădăcinile lor si veti vedea că frunzele si florile lor se vor usca si vor cade. La fel se întâmplă si în sufletul copiilor. Defectul principal reprezintă rădăcina din care răsar toate celelalte cusururi si păcate. Dacă distrugeti deci, această rădăcină a păcatului, în curând se vor ofili si vor cădea si toate celelalte. Cine vrea să sece un pârâu, trebuie să pună un baraj în calea izvorului său. Defectul de bază, păcatul cel mai îndrăgit de copil, este exact izvorul din care se revarsă torentul păcatelor. Să blocăm deci acest izvor si păcatul îsi va pierde puterea. De multe ori până acum, am accentuat faptul că educatia trebuie să înceapă cât mai devreme posibil. Acest lucru este valabil pentru întregul proces al educatiei, dar cu atât mai mult, atunci când este vorba despre defectul principal. Avem deci aici o regulă foarte importantă: Dezrădăcinează cât de curând poti acest defect principal al copilului tău, deoarece cu cât întârzii mai mult, cu atât devine mai puternic si mai greu de anihilat. Un tată, scrie în Sfânta Evanghelie, si-a adus copilul, care era demonizat, la Domnul, deoarece apostolii nu reusiseră să îl ajute. Insă de ce nu reusiseră? Aceasta reiese din dialogul dintre tatăl îndurerat si Hristos. "Câtă vreme este de când i-a venit aceasta?", a întrebat Domnul. "Din pruncie", a răspuns tatăl. (Marcu 9,21).Iată deci, de ce diavolul avea o asa de mare putere asupra copilului: deoarece nu fusese alungat mai devreme. La fel se întâmplă si atunci când se instalează în sufletul copilului vostru demonul slavei desarte, al trândăviei, al iubirii de plăceri trupesti s.a. Dacă el nu este alungat atâta vreme cât copilul este încă mic, mai târziu dobândeste o asemenea putere, încât îi este foarte greu cuiva să îl înfrunte. Cândva, după trecerea timpului, eliminarea sa devine chiar imposibilă si nu se mai poate deja spera, decât într-o minune a iubirii lui Dumnezeu. Sunteti siguri însă, că veti avea atâta trecere în fata Domnului, încât să sperati într-o astfel de minune? Dacă nu, ca să fiti mai siguri, îngrijiti-vă cât mai curând posibil să alungati din inima copilului vostru demonul patimii principale. Veti întreba desigur: Cum vom putea reusi acest lucru? Încercati mai întâi să aflati, care sunt defectele pe care le aveti voi însisi si luptati împotriva lor, cu toate puterile. Oricine se cunoaste bine pe sine, îl va cunoaste cu usurintă si pe cel de lângă el. Aceasta este în special valabil pentru părinti. Dacă tatăl si mama îsi cunosc bine inima, slăbiciunile pe care le au si defectele, vor putea fără prea multă greutate să distingă slăbiciunile si defectele copiilor lor. Si pentru că, de multe ori, acestia din urmă mostenesc înclinatiile rele ale părintilor lor, este foarte probabil să aibă aceleasi slăbiciuni

principale. Nu este însă destul de usor pentru părinti, să ajungă la o astfel de cunoastere de sine. Este nevoie de o mare putere de observatie, de o îndelungată străduintă si pricepere. Este nevoie si de multă smerenie. Însă cel mai mult este nevoie de ajutorul si harul lui Dumnezeu! Dacă doriti deci, să dobânditi această cunoastere de sine, trebuie să urmăriti cu o atentie deosebită sinele vostru cel mai adânc, înclinatiile si pornirile inimii voastre. Rugati-vă adesea lui Dumnezeu, cu toată căldura sufletului vostru, ca să vă lumineze, să ajungeti să vă cunoasteti bine pe voi însivă. Analizati-vă în fiecare zi constiinta si cultivati înăuntrul vostru o evlavie autentică, deoarece numai omul cu adevărat evlavios, poate să se cunoască pe sine, să identifice si să se lupte împotriva patimilor sale. Iar dacă tu, mamă sau tată, nu te cunosti bine pe tine însuti, deoarece îti lipseste adevărata evlavie, si de aceea nu reusesti să îti descoperi defectul tău de bază, poti însă să distingi, poate chiar cu mult mai bine, defectul principal al partenerului tău de viată! Aceasta te poate ajuta foarte mult în străduinta ta, de a descoperi problema cea mai grea, din comportamentul copilului tău. Fii atent deci, tată, poate că reusesti să identifici în comportamentul fiicei tale, aceleasi slăbiciuni pe care le -are si solia ta. În străduinta de a identifica si a lupta împotriva patimilor (defectelor) atât a părintilor cât si a copiilor, sfatul venit din partea unui bun duhovnic este deosebit de important si de neînlocuit.

Traditia ortodoxă subliniază adeseori - iar realitatea confirmă - această nevoie absolută de a avea un duhovnic ca îndrumător. Sfântul Ioan Sinaitul scria referitor la aceasta: "Aceia care s-au sprijinit numai pe puterile lor proprii, crezând că nu au nevoie de nici un îndrumător (în lupta împotriva patimilor) s-au înselat inevitabil" (Scara A, 14). Nu cumva fiul tău să fi mostenit aceleasi tendinte rele pe care le are sotul tău si care te amărăsc atât de mult!

În acelasi timp, ascultati cu atentie ce spun si ceilalti oameni despre copiii vostri. Străinii reusesc să vadă adesea cu mult mai bine defectele lor, deoarece ei nu sunt orbiti de acel mod de iubire părintească orb si patologic.

Nu vă scandalizati deci, atunci când cineva din afara familiei vă descoperă un păcat sau altul al copiilor vostri. Dacă, spre exemplu, preotul sau învătătorul vă spun că educatia lor nu este bună, nu vă supărati. Dimpotrivă, să le fiti recunoscători, deoarece sfaturile lor s-ar putea să vă fie de mare folos.

Să îi iubiti pe copiii vostri cu acea iubire crestinească echilibrată. iubirea necontrolată, patologică, pe care din nefericire multi părinti o nutresc fată de copiii lor, devine principala

cauză a ignorării problemelor lor de comportament. Văd numai calităti în " vlăstarele" lor si cele mai mari obrăznicii le consideră virtuti sau "dovezi de inteligentă".

Urmăriti-i pe copiii vostri cu atentie, mai ales în momentele în care acestia nu îsi dau seama că cineva îi vede. De exemplu atunci când se joacă si când caracterul lor se manifestă fără retineri, iesind foarte usor în evidentă înclinatiile lor bune sau rele.

Ati aflat deci acum, de ce o educatie corectă are nevoie, mai întâi de toate, de anihilarea si dezrădăcinarea înclinatiei rele de bază. Ati aflat si modul în care puteti reusi. Puteti fi siguri că dacă nu veti urma aceste sfaturi, nu veti reusi să învingeti nici celelalte defecte mai mici.

Am arătat de asemenea, modul în care aceste defecte trebuie descoperite. Urmati acei pasi pe care vi i-am trasat mai sus: Încercati să vă cunoasteti propriile slăbiciuni si să vi le îndreptati. Ascultati cu atentie ce spun si ceilalti oameni despre copiii vostri si nu vă supărati în cazul unor critici constructive. Iubiti-i pe copiii vostri cu acea iubire crestinească echilibrată si fiti mereu cu atentia încordată asupra lor. Astfel, când descoperiti acel defect - Goliat, înfruntati-l cu întelepciune, cu pricepere si cu credintă în ajutorul lui Dumnezeu. Si nu încetati să îl combateti, până la stârpirea lui definitivă.

Astfel, dacă veti reusi să distrugeti această rădăcină a răului, încet-încet va dispare toată neghina din grădina inimii copilului vostru, iar purtarea de grijă a lui Dumnezeu si a îngerului său păzitor, se vor face simtite fără încetare.

IZBAVIREA DE EGOISM

Am sp us deci că părintii, în lupta lor cu tendintele rele din comportamentul copiilor, trebuie mai întâi de toate să anihileze defectului principal. De foarte multe ori se întâmplă ca acest defect să fie egoismul.

Ce vom face deci, atunci când vom descoperi în sufletul copilului germenul acestei patimi cumplite? Cum vom cultiva acolo virtutile opuse acesteia, adică altruismul, modestia si smerenia?

Buna cuviintă si smerenia sunt virtuti sădite firesc în inima copilului, deoarece el de la început, are mereu nevoie de ajutorul celorlalti. Astfel, aparitia egoismului si a mândriei

constituie rezultatul unei educatii gresite si a unei dezvoltări eronate a sentimentului de ambitie, care este sădit în fiecare om.

Însusi Domnul, ca să le arate ucenicilor săi un exemplu de adevărată smerenie, le-a prezentat un copil mic si le-a spus: "Deci cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în împărătia cerurilor" (Matei 18,4).

Si totusi! Din nefericire, de multe ori întâlnim si la copii o formă sau alta de egoism, ca rezultat de obicei al unei educatii gresite.

O primă formă de egoism, întâlnită în sufletul copiilor, se manifestă de obicei prin îngâmfarea produsă de felul în care sunt îmbrăcati. Bucuria copiilor, manifestată atunci când primesc în dar o nouă îmbrăcăminte, este ceva firesc si nevinovat, dacă nu sunt depăsite anumite limite. Când însă aceste manifestări de bucurie sunt exagerate si de lungă durată, sau când acestia se laudă cu vesmintele lor, umilindu-i pe alti copii, care sunt îmbrăcati cu haine mai simple, atunci este clar că limitele firescului au fost depăsite.

Această îngâmfare stupidă si deplasată este cultivată, de cele mai multe ori, chiar de către părintii lipsiti de întelepciune, care îsi împodobesc copii ca pe niste păpusi, îi pun entuziasmati în fata oglinzilor si se mândresc cu ei.

Ca să nu cultive în inimile copiilor această mândrie prostească, generată de felul în care sunt îmbrăcati, părintii trebuie să evite astfel de manifestări. Trebuie să îi facă să înteleagă faptul că în fata lui Dumnezeu, chiar si cele mai strălucitoare haine, nu au nici cea mai mică valoare. Dumnezeu nu se uită la felul în care suntem îmbrăcati, ci se uită la inima noastră. Prin urmare este cu mult mai de pret un copil care, chiar dacă este îmbrăcat cu haine simple si sărăcăcioase, are inima curată. Să le aducă aminte de asemenea că si Domnul, pe vremea când era copil, era îmbrăcat în haine foarte modeste.

Părintii întelepti îi vor obisnui pe copiii lor nu cu îmbrăcăminti luxoase si scumpe, ci cu cele modeste si curate. Deoarece copiii trebuie să fie învătati de mici cu curătenia. Si nici să nu considerati o formă de alintare sau de egoism, refuzul copiilor de a purta haine murdare sau rupte, sau de a mânca sau bea dintr-un vas nespălat, sau cererea lor ca toate în casă să fie curate si aranjate. Dimpotrivă, trebuie să cultivă în sufletele copiilor vostri iubirea fată de ordine si curătenie.

A doua formă de egoism, care se întâlneste la copii, este aceea care se manifestă prin mândria lor fată de bogătiile, pozitia socială sau functia de care dispun părintii lor, dispretuind pe copiii celor săraci si simpli.

Ca să contracarati instalarea unui astfel de comportament rusinos, obisnuiti-i să fie politicosi si să vorbească frumos cu orice persoană. Să respecte pe orice om, fie el bogat sau sărac, renumit sau anonim. Nu împiedicati împrietenirea lor cu alti copii, care chiar dacă sunt mai săraci, au în schimb un caracter ales. Nu le permiteti copiilor vostri să vorbească răstit sau cu tupeu, falā de oricare altă persoană. Faceti-i să înteleagă că Dumnezeu pretuieste nu bogătia sau renumele cuiva, ci virtutea si onestitatea. Vorbiti-le despre Iisus, despre Dumnezeu însusi, care si-a ales pentru sine nu niste părinti renumiti si bogati, ci pe un simplu tâmplar, protectorul său si pe smerita fiică a Nazaretului, Fecioara Maria, Maica sa.

A treia formă de egoism, care se întâlneste în comportamentul copiilor, o constituie lăudărosenia în fata celorlalti, cu virtutile lor reale sau închipuite.

Multi sunt acei copii care se laudă că sunt sârguinciosi, buni, curati, foarte inteligenti.

Nu există, desigur, nimic rău în acelea pe care copilul le consideră ca fiind obligatiile sale de bază, adică de exemplu, să învete bine la scoală si să se distingă ca fiind un copil foarte bun. O astfel de ambitie ratională si echilibrată face parte din caracterul fiecărui om. Însusi Dumnezeu este Cel care a sădit-o în inima copilului.

Această ambitie însă nu trebuie să depăsească anumite limite, deoarece sfârseste prin a se transforma în slavă desartă si mândrie demonică. Copilul trebuie să fie sârguincios, modest, evlavios nu numai pentru că acesta îi face pe părintii săi să se mândrească cu el, ci mai ales pentru că aceasta este în acord cu voia lui Dumnezeu. Si cu cât creste, trebuie să înteleagă că săvârseste binele din obligatia morală pe care o are fată de Dumnezeu si nu ca să dobândească slavă din partea oamenilor. De asemenea trebuie să constientizeze că abtinerea de la rău si de la păcat nu trebuie să aibă ca principală motivatie frica de pedeapsă, ci faptul că aceasta L-ar mâhni pe Dumnezeu.

Aveti grijă voi însivă, părintilor, să nu le inspirati copiilor vostri aroganta, îngâmfarea, ambitia exagerată, lăudărosenia. Nu îi lăudati în mod exagerat atunci când fac ceva bun. O privire blândă, un surâs de satisfactie, câteva cuvinte calde, dar măsurate, sunt de ajuns pentru a-i răsplăti si pentru a-i mobiliza către noi reusite.

Nu îi lăsati pe copii să vorbească mult si să se laude cu reusitele lor, nici să se amestece în mod nepermis în discutiile celor mari, să îi contrazică sau să îi corecteze cu un ifos batjocoritor si impertinent.

Să îi învătati în sfârsit, după cum am mai spus, cu ascultarea precisă, deoarece ascultarea este cel mai bun dascăl al smereniei.

Dacă vreti ca ei să urască orice formă de mândrie, arogantă sau slavă desartă, arătati-le cât de mare este păcatul egoismului. Învătati-i că acesta, asa cum ne spune si Sfânta Scriptură, este "începutul tuturor păcatelor" si "urât în fata lui Dumnezeu". Vorbiti-le despre duhurile cele viclene, care din cauza mândriei au căzut din cer, precum si despre proto-părintii nostri, care din egoism, la îndemnul diavolului, au vrut să devină dumnezei, si au pierdut astfel paradisul. Spuneti-le de asemenea, către ce ne conduce egoismul si că el este începutul celorlalte căderi.

Nu uitati să îi învătati pe copii, cât de plăcută este în fata lui Dumnezeu virtutea smereniei si a simplitătii, si cât de mult îl înaltă Dumnezeu pe cel smerit. Arătati-le, în sfârsit, pe cel mai mare exemplu de smerenie, pe însusi Domnul care ne spune: "Învătati-vă de la Mine, că sunt blând si smerit cu inima" (Matei 11,29).

Părintilor! Cu totii vreti ca pruncii vostri să fie buni si ascultători. De aceea luptati-vă să învingeti duhul mândriei, deoarece copiii care sunt aroganti, sunt în acelasi timp si obraznici si neascultători. Cultivati în sufletele lor smerenia, deoarece copiii smeriti sunt si ascultători.

Toti doriti să răsară în inimile copiilor vostri floarea recunostintei. Învătati-i deci să fie smeriti si păziti-i de egoism, deoarece omul egoist este renumit pentru lipsa sa de recunostintă si de multumire.

Cu totii vreti ca ei să fie fericiti. Inspirati-le deci duhul cumpătării. Omul cumpătat se multumeste cu putin, este blând si împăcat cu sine - deci fericit!

În sfârsit, toti doriti ca pruncii vostri să primească binecuvântarea lui Dumnezeu. Învătati-i deci, prin cuvântul si prin exemplul vostru ce este smerenia, pentru că "Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriti le dă har" ! (Iacov 4,6).

RADACINA TUTUROR RELELOR

Lăcomia este un al doilea păcat grav. Omul lacom se dedică cu tot sufletul si ratiunea strângerii banilor, a averilor, rămânând astfel cu inima de piatră si nesensibilizată de nevoile altora.

Si se pare că acest defect a devenit atât de obisnuit si de des întâlnit, încât multi nu mai reusesc să-i înteleagă seriozitatea si implicatiile.

Ne corectează, din fericire, cuvântul lui Dumnezeu, care numeste iubirea de argint "rădăcina tuturor relelor" (I Timotei 6,10). De asemenea, pentru aceia care aleargă după bogătii, sfântul apostol Pavel scrie: "Cei ce vor să se îmbogătească, dimpotrivă, cad în ispită si în cursă si în multe pofte nebunesti si vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină si în pierzare." (I Timotei 6, 9).

Într-un alt text, acelasi apostol, include lăcomia printre acele păcate care îi închid omului drumul către împărătia cerurilor. El scrie: " Căci aceasta s-o stiti bine, că nici un desfrânat, sau necurat, sau lacom de avere, care este un închinător la idoli, nu are mostenire în împărătia lui Hristos si a lui Dumnezeu." (Efeseni 5,5). Pe de altă parte si Sfântul apostol Petru îi numeste pe cei lacomi "fii blestemului" (II Petru 2,14).

Întelegeti asadar, că si voi însivă trebuie să vă păziti de acest păcat si cu atât mai mult să îi păziti si pe copiii vostri. Vom încerca asadar aici, să răspundem la întrebarea: ce trebuie să faceti, ca să nu dobândească fiii vostri păcatul lăcomiei si al iubirii de argint?

De foarte multe ori însisi părintii, "cu stiintă sau cu nestiintă", cultivă în sufletele copiilor lor păcatul lăcomiei. În multe familii, copiii nu aud alte discutii, decât cele care se referă la salariu, cheltuieli si câstiguri. "să îsi găsească un post bun cu salariu mare". Aceasta devine problema principală a vietii lor. Bogătia este considerată ca fiind cea mai mare fericire, în vreme ce sărăcia. este deplânsă ca fiind cea mai mare nefericire.

În aceste discutii sunt oferite exemple, pe care copiii le pot vedea în viata de zi cu zi. De la cea mai fragedă vârstă ei încep să observe că oamenii sunt respectati în functie de situatia lor economică.

Văzând toate acestea, este firesc ca ei să se obisnuiască cu gândul, că oamenii trăiesc având ca unic scop câstigarea banilor, si că banii reprezintă lucrul cel mai important din lume.

În anumite enorii, asa după cum am aflat, copiii care învată la scolile parohiale muzică bisericească, nu vor să mai cânte fără a fi plătiti în corul bisericii lor, cu toate că sunt încă elevi, ci, în conformitate cu sfaturile părintilor lor, cer să fie plătiti pentru fiecare slujbă.

Se pare că părintii acestor nefericiti copii, îi văd deja, ca pe niste unităti economice rentabile. Ce se va întâmpla însă cu acesti copii când vor creste mari? Vor face numai acele lucruri care le oferă câstig bănesc? În Biserica lui Dumnezeu vor mai intra oare, de vreme ce aceasta nu îi plăteste pentru a participa la sfintele slujbe...?

În acest fel părintii se dovedesc a fi principala cauză a coruperii morale si a îndepărtării copiilor lor de Dumnezeu. Constient sau inconstient, îi învată să îl slujească pe mamona si să fugă departe de Mântuitorul.

Dansul evreilor în jurul vitelului de aur, în desertul Sinai (Iesire 32,1 s.a.), ne dovedeste în chip reprezentativ ce influentă are lăcomia asupra vietii religioase. Acolo unde oamenii se închină vitelului de aur, adică banilor, nu există respect si închinare fată de adevăratul Dumnezeu!

Lăcomia se manifestă în copilărie sub diverse forme. La copiii mici se manifestă prin dorinta de a pune mâna pe tot ceea ce pot si de a si le însusi. În acelasi timp refuză cu tărie să împartă ceea ce au dobândit, cu fratii mai mici sau cu altcineva apropiat.

Ca să îi păziti de această patimă serioasă, trebuie să le cultivati virtutea generozitătii. Aceasta o veti putea reusi învătându-i să împartă cu ceilalti ceea ce au, să facă milostenie cu cei săraci, să îi ajute pe cei aflati în suferintă. Să îi învătati în acelasi timp, că acest gest de generozitate nu trebuie să aibă ca motivatie doar sentimentele de milă sau compătimire, care sunt sădite în mod firesc în fiecare om echilibrat. Trebuie să aibă si convingerea că ceea ce dăruiesc celui sărac, dăruiesc în acelasi timp lui Hristos. Să îi învătati cuvintele Mântuitorului: "Mai fericit este a da decât a lua" (Fapte 20,35). Mânuta copilului trebuie să se obisnuiască să facă milostenie, să simtă cât de multă bucurie si multumire aduce acest lucru.

O altă formă de lăcomie care se întâlneste la copii, se manifestă prin aceea că nu se multumesc cu putin. De aceea, ei trebuie să fie învătati să se multumească cu ceea ce li se oferă, pentru a fi feriti de acest păcat. Trebuie să se multumească cu mâncarea care li se dă, cu îmbrăcămintea, cu jucăriile, cu tot ceea ce le puteti oferi. Ca să reusiti acest lucru trebuie să urmati următoarea zicală: "Cine nu este multumit cu ceea ce a primit, nu i se mai dă nimic", sau mai popular: "Nemultumitului i se ia darul!". Dacă copilul face nazuri falã de mâncare, îmbrăcăminte sau jucăriile oferite, luati-i-le înapoi. Acest lucru va actiona asupra lui în mod pozitiv, dacă răsfătul lui nu a ajuns prea departe.

Nu este rar fenomenul prin care copiii îsi însusesc lucruri străine, care nu le apartin. Aici trebuie să fiii foarte atenti. Dacă vedeti în mâinile lor ceva pe care nu îl are de la voi, întrebati-l unde l-a găsit, si dacă vă dati seama că l-a luat de la altii, obligati-l să îl înapoieze imediat, fără nici o întârziere.

Din când în când aruncati câte o privire si în ghiozdanul său de scoală, nu cumva să se găsească acolo anumite lucruri străine. Dacă aduc acasă lucruri pe care sustin că le-au

găsit pe drum sau la scoală, sfătuiti-i să întrebe în clasă, să vadă dacă nu cumva le-a pierdut cineva.

Nu le permiteti copiilor să facă schimb cu lucrurile lor si nici să le vândă altora, deoarece acesta este drumul prin care învată să îi însele pe altii. Învătati-i cât de curând posibil faptul, că cele câstigate prin înselăciune nu aduc bunăstarea.

Învătati-i de mici să facă distinctie între " ce este al meu" si "ce este al tău". De aceea, nu le permiteti să folosească, fără a cere permisiunea, lucrurile celorlalti frati. Aceasta duce la slăbirea sentimentului de respect facă de drepturile celorlalti si fată de dreptul lor de proprietate.

In acelasi timp însă, sfătuiti-i să se ajute între ei si să împrumute lucrurile lor celorlalti frati, în cazul în care acestia au nevoie de ele.

In sfârsit, dacă doriti să îi păziti pe copiii vostri de păcatul lăcomiei, sub orice formă ar apărea el, dacă vreti ca ei să nu devină robi ai lui mamona, arătati-le, prin cuvintele si faptele voastre, adevărata valoare a bunurilor pământesti.

Explicati-le că banii si averea nu reprezintă cel mai important lucru din lume. Că mult mai importante sunt virtutea si dreptatea, singurele pretuite si de Dumnezeu. Faceti-i să înteleagă că nimic nu îi foloseste omului dacă ar câstiga chiar lumea întreagă, dar si-ar pierde sufletul.

Nu neglijati însă, nici viata voastră duhovnicească, din cauza lăcomiei. Întăriti-vă prin rugăciune si prin participarea la sfintele slujbe. Demonstrati-le copiilor vostri prin tot comportamentul de zi cu zi, că scopul principal al vietii nu este dobândirea banilor si a averii, ci mântuirea si pregătirea pentru viata de dincolo!

V-am arătat asadar, cum să luptati împotriva înclinatiei copiilor vostri către lăcomie si cum să îi păziti de această patimă periculoasă. Recapitulez:

Învătati-vă copiii să fie generosi si modesti. Cultivati-le sentimentul cinstei si inspirati-le dezgustul fată de minciună. Învătati-i prin cuvântul si exemplul vostru adevărata valoare a bunurilor pământesti.

Pregătiti-i nu doar pentru cele pământesti, dar si pentru cele ceresti. Interesati-vă nu numai de trupul cel trecător, dar si de sufletul nemuritor. Înarmati-i nu doar pentru această viată trecătoare, ci si pentru vesnicie!

OTRAVA INVIDIEI

Al treilea păcat, care se întâlneste destul de des la copii, este invidia. Si fată de combaterea acestui defect, părintii trebuie să arate un interes deosebit, încă de la început.

Pentru omul invidios este de nesuportat fericirea celui de lângă el. Inima sa tresare de tristele, când confratele lui este fericit, si dimpotrivă simte o mare bucurie si satisfactie, atunci când acesta este încercat de suferintă. Îmi doresc, iubitii mei, să nu se găsească printre voi un astfel de om.

Trebuie asadar, să răspundem la întrebarea: Ce trebuie să facă părintii, ca să nu se dezvolte în inimile copiilor lor gelozia si invidia?

Notati-vă următoarele cinci reguli:

Prima regulă: Să înăbusiti din timp orice aparitie a invidiei.

Acest defect se manifestă si el în felurite moduri, în sufletul copilului. Le vom urmări cu ajutorul unor exemple, deoarece numai câteva sfaturi generale, nu sunt de ajuns în acest caz.

Dacă spre exemplu, la masă, copilul se grăbeste să îsi întindă farfuria, deoarece se teme că până când îi vine rândul, mâncarea cea mai bună va fi deja împărtită celorlalti; dacă mănâncă repede, aruncând în jur priviri nelinistite, ca să apuce să ceară si a doua portie; dacă se uită supărat la farfuriile celorlalti, comparând portiile; dacă face comparatie între rechizitele scolare, îmbrăcămintea sau jucăriile pe care i le-ati dăruit, cu cele ale celorlalti frati, ca să vadă cine a primit cele mai multe sau mai frumoase; toate acestea deci, constituie diverse manifestări ale invidiei, care trebuiesc imediat anihilate, indiferent de perioada în care au apărut.

Mai mult, în cazul în care copilul nu acceptă ceva ce i-ati dăruit, deoarece si fratele lui a primit exact acelasi lucru, aceasta dovedeste că invidia a prins rădăcini adânci în caracterul lui. Pentru toate aceste manifestări copilul trebuie sfătuit cu întelepciune, iar în cazul repetării, trebuie pedepsit cu asprime.

O altă formă de invidie, întâlnită foarte des la copii, este concretizată prin purtarea răutăcioasă. Si aceasta apare în diferite contexte.

Astfel, în cazul în care copilul zâmbeste răutăcios, când vede că fratele său este pedepsit, trebuie să primească si el îndată, aceeasi pedeapsă. Dacă se vorbesc de rău unul pe celălalt, trebuie din nou pedepsiti cu asprime. Chiar si atunci când îl pârăsc pe fratele sau

pe colegul lor, pentru o faptă rea săvârsită, având însă ca unic scop pedepsirea acestuia, trebuie să i se facă observatie pentru răutatea sa. În general este bine ca acuzatiile copiilor să fie acceptate, numai în cazul în care mama, tata sau profesorul, iau însărcinat pe acestia, să aibă grijă de cei mai mici de cât ei. Însă si în aceste situatii copiii trebuie sfătuiti, astfel încât să nu facă observatiile respective cu răutate, ci, asemenea bunului Iosif, numai în scopul prevenirii păcatului.

A doua regulă: Nu provocati voi însivă aparitia invidiei în inimile copiilor vostri.

Aceasta se întâmplă des mai ales atunci când părintii fac diferente între copiii lor, nutrind o simpatie mai mare fată de unul dintre ei. Pentru părintii crestini acest comportament este total gresit si inacceptabil. Au obligatia să îi iubească pe toti copii lor la fel si să se comporte în acelasi mod cu fiecare. Altfel, cu sigurantă vor genera ei însisi sentimentul invidiei, în inimile acelor copii, care se vor considera nedreptătiti.

Fie că e vorba de mâncare, fie de îmbrăcăminte, fie de cadouri, nici unul dintre copii nu trebuie tratat în mod special, ci toti să se bucure în mod egal de toate aceste bunuri.

Acelasi echilibru trebuie să existe si atunci când este vorba despre lăudarea sau criticarea, mângâierea sau asprimea, răsplata sau pedepsirea copiilor: să nu îi iertăm copilului mic o faptă rea, pentru care cei mari ar fi fost imediat pedepsiti.

Una dintre anecdote spune: odată a fost întrebată o mamă, care avea nouă copii, pe care dintre ei îl iubeste cel mai mult. Aceea a răspuns: "pe acela care este plecat departe, până în momentul când se întoarce. Si pe acela care este bolnav, până când se face bine".

Câte consecinte nefericite poate provoca tratarea diferentiată a copiilor, o vedem si în cazul fratilor lui Iosif. Iubirea deosebită a tatălui său Iacov, fată de el, a împietrit atât de mult inima celorlalti frati, încât, au hotărât să îl vândă ca sclav egiptenilor, după ce le trecuse prin gând chiar să îl si ucidă!

A treia regulă: Nu îi învătati pe copii să fie invidiosi prin chiar exemplul vostru.

Atunci când copii aud pe mama sau pe tatăl lor, că vorbesc tot timpul cu invidie si răutate falā de apropiatii sau rudele lor, criticându-i pe unii, fie pentru că sunt mai bogati decât dânsii, fie pentru că au o pozitie socială mai bună, ori altele ca acestea, este evident că în inima lor nevinovată va începe să prindă rădăcini păcatul invidiei.

A patra regulă: Învătati-i pe copiii vostri să urască si să condamne invidia, ca pe un păcat care îi provoacă o mare tristete lui Dumnezeu.

Invidia este un defect dezgustător, un sentiment orb care nu produce nimic pozitiv în viata omului, ci dimpotrivă îi oferă numai amărăciune si îi otrăveste-întreaga viată. Copiii

trebuie ajutati să înteleagă aceasta, precum si faptul că în fata lui Dumnezeu, invidia este unul dintre cele mai mari păcate. Trebuie să le explicati că invidia provine de la diavol. El a împrăstiat-o în întreaga lume. El a fost primul care, invidios pe fericirea de care se bucurau în rai Adam si Eva, a pus la cale căderea lor.

Descrieti-le apoi copiilor cât de mult rău a adus invidia în lume: din invidie diavolul i-a corupt spre păcat pe proto-părintii nostri. Din invidie Cain l-a omorât pe fratele său Abel. Din invidie fratii lui Iosif l-au vândut pe acesta egiptenilor. Din invidie, în sfârsit, fariseii L-au condamnat pe Mântuitorul la moarte prin răstignire! Si alte exemple pe care le întâlniti în Sfânta Scriptură.

Explicati-le că cel care este invidios, nu face altceva decât să îl imite pe diavol si de aceea va primi aceeasi pedeapsă pentru faptele sale.

Cea mai cuprinzătoare caracterizare a invidiei o întâlnim în cuvintele înteleptului Solomon care spune: "Iar prin pizma (invidia) diavolului moartea a intrat în lume si cei ce sunt de partea lui vor ajunge s-o cunoască" (Întelepciunea lui Solomon 2,24).

Regula a cincea: Cultivati în sufletelor copiilor vostri, încă de la vârsta prunciei, virtutea opusă invidiei, bunăvointa, purtarea deschisă fată de toti oamenii si în general iubirea fată de aproapele, care este indicată si de cuvintele Domnului: " Toate câte voiti să vă facă vouă oamenii, asemenea si voi faceti lor, că aceasta este Legea ,si proorocii" (Matei 7,12).

Părintii trebuie atât prin cuvântul, cât si prin faptele lor să le inspire copiilor lor iubirea sinceră si lucrătoare către aproapele. Copii trebuie să îi ajute pe aceia care au nevoie de sprijinul lor. Să fie îngăduitori fată de slăbiciunile altora. Să fie săritori si buni. Trebuie să urmeze cuvintelor Sfântului apostol Pavel care ne îndeamnă: " Bucurati-vă cu cei ce se bucură; plângeti cu cei ce plâng" (Romani 12,15). Să învete, în sfârsit, să fie întelegători fată de defectele celorlalti si să îi îndrepte cu blândete.

Domnul dă poruncii de a îl iubi pe aproapele nostru, aceeasi valoare, pe care o conferă si poruncii de a-L iubi pe Dumnezeu. El a definit-o ca fiind virtutea după care vor fi recunoscuti ucenicii Săi, zicând: "Intru aceasta vor cunoaste toti că sunteti ucenicii Mei, dacă veti avea dragoste unii fată de altii" (Ioan 13,35)

V-am arătat asadar, iubiti părinti, modurile principale prin care să învingeti si să scoateti din inimile copiilor vostri invidia si răutatea. Ati văzut cât de orb este acest sentiment, că el nu oferă nimic pozitiv vietii omului, ci doar îi otrăveste viata. Ati văzut ce păcat îngrozitor este, de vreme ce se opune poruncii de bază a crestinismului: "Să iubesti

pe aproapele tău ca pe tine însuti" (Matei 22,39). V-ati dat seama că invidia este un păcat diavolesc, deoarece provine de la cel viclean si îl face pe om să se asemene acestuia.

De aceea, părintilor, păziti-vă de invidie voi însivă si păziti-i si pe copiii vostri. Luptati cu hotărâre cu orice manifestare a invidiei, care apare în sufletul, lor si nu provocati voi însivă, printr-un comportament preferential, invidia între copiii vostri. Arătati-le prin cuvântul si exemplul vostru cât de mult îl întristăm pe Dumnezeu prin acest păcat.

Cultivati, în sfârsit, în sufletele lor curate si deschise, virtutea bunătătii, ca să devină si ei fii ai Tatălui celui ceresc, care "face să răsară soarele si peste cei răi si peste cei buni ,si trimite ploaie peste cei drepti si peste cei nedrepti" (Matei 5,45).

LASATI COPIII SA VINA LA MINE!

Era într-una din serile în care Domnul Iisus, după o zi obositoare, în care predicase neîncetat poporului si discutase cu fariseii si cu ucenicii Săi, continua să se afle încă în mijlocul lor. Atunci câteva dintre mame au vrut să îsi aducă pruncii la Dânsul, ca să îi binecuvânteze. Ucenicii nu doreau însă să tulbure linistea Domnului si de aceea nu le lăsau să se apropie. Atunci Mântuitul a spus aceste cuvinte mângâietoare: "Lăsati copiii să vină la Mine" (Luca 18,16). Exact aceasta este cea mai mare datorie a părintilor crestini: să îi călăuzească pe copiii lor către Mântuitorul Hristos.

Veti întreba desigur, cum este posibil să facem aceasta, de vreme ce Mântuitorul nu mai predică printre noi, ci S-a Înăltat la ceruri?

Împlinirea acestei misiuni sfinte se realizează prin aducerea copiilor la biserică, unde intră în contact cu învătătura de credintă ortodoxă si cu Sfintele Taine, unde învată să îl iubească pe Hristos si să urmeze învătăturilor Sale. Drumul care duce spre Hristos se întemeiază pe educatia bisericească crestin ortodoxă.

Cea mai mare problemă a vremurilor noastre este aceea că, în multe cazuri, copii nu primesc o educatie corespunzătoare. Multi părinti se plâng de aceasta si pe bună dreptate. Conceptia pe care o au cei mai multi despre educatie este plină de greseli si lipsuri.

Educatia copiilor poate fi asemănată cu un organism bolnav. Atunci când dorim să ne îngrijim de un bolnav, primul lucru pe care trebuie să îl facem, este de a afla ce îl doare. De aceea si noi ne punem întrebarea: " care este durerea educatiei copiilor nostri?"

Aceia care petrec mult timp în compania tinerilor, ne vor spune - dacă vor fi sinceri desigur - că ceea ce îi caracterizează este lipsa unui model de viată crestin si a unei morale ortodoxe. Pentru aceasta este responsabilă în primul rând familia. Profesorii de religie ne informează, că de cele mai multe ori, copiii intră la scoală, fără să aibă nici cele mai elementare notiuni crestine, care ar fi trebuit să fie dobândite în cadrul familiilor lor.

Îl întreabă pe copil: "Obisnuiesti să te rogi lui Dumnezeu?" Si primeste răspunsul: "La noi acasă nimeni nu se roagă!"

Astfel străduinta educatorului nu găseste nici un sprijin din partea mediului familial. De aceea este foarte greu de găsit o formulă eficientă, pentru împlinirea unei educatii duhovnicesti corecte. De multe ori copiii manifestă o mare indiferentă fată de biserică sau rugăciune sau nu stiu să îsi facă nici măcar semnul sfintei cruci. Din gura scolarilor se aud

adesea discutii obraznice si impertinente referitoare la teme de credintă, minciuni, jurăminte false, blasfemii sau chiar declaratii categorice de necredintă.

Observăm în acelasi timp, că la copiii din zilele noastre nu mai întâlnim acele virtuti firesti, care ar fi trebuit să împodobească fiecare vârstă a copilăriei.

Despre copilul Iisus, în vârstă de doisprezece ani, aflăm că mergea cu părintii săi să se închine la templul din Ierusalim si că le era supus. " ...sporea cu întelepciunea si cu vârsta si cu harul la Dumnezeu si la oameni" (Luca 2,52). Acesta este modelul pe care trebuie să îl urmeze fiecare copil. Pe acesta trebuie să îl imite. Se întâmplă asta în zilele noastre?

Vă voi reaminti numai câteva dintre slăbiciunile pe care le au copiii de astăzi, lucru de care si voi vă plângeti si cred că o să-mi dati dreptate.

Mai întâi de toate, asa cum si voi însivă spuneti, copiii si-au pierdut buna cuviintă, sunt nepoliticosi, alintati, sălbăticiti si înrăiti. E de ajuns să le vadă cineva comportamentul fată de părintii lor, sau fată de cei mai mari!

Voi însivă vă plângeti pentru neascultarea si minciunile lor, pentru faptul că sunt foarte superficiali si că nu vor să se gândească serios la viitorul lor. Vă nelinisteste indiferenta lor si dorinta nestăpânită pentru dobândirea plăcerilor de orice fel.

De asemenea spuneti că ei cunosc lucruri, despre care cei mari vorbesc de obicei cu multă retinere si pudoare, si care, după sfatul Sfântului apostol Pavel, nu ar trebui discutate nici de către cei în vârstă.

Cine greseste însă pentru toate acestea?

Un răspuns scurt si corect este următorul: dacă ei nu au fost corect educati, cea mai mare parte de vină le apartine părintilor.

Desigur că putini sunt aceia care o vor recunoaste. Cei mai multi cred - si sunt mândri de asta - că si-au făcut cu constiinciozitate datoria. Cine greseste atunci, pentru faptul că acesti copii ai vostri nu si-au însutit educatia necesară?

Veti încerca poate, să vă plângeti că Dumnezeu este Cel care poartă toată vina!

Cum putem însă să Îl acuzăm pe Dumnezeu, când vedem că El a făcut tot ceea ce era necesar, pentru a ajuta la dobândirea de către copii a unei educatii bune. Încă de la început El a binecuvântat unirea dintre bărbat si femeie, si a întemeiat legătura cea inseparabilă a nuntii, pentru a putea cei doi soti, în unitate, prin iubirea comună către copiii lor, să îi conducă pe calea cea bună! Domnul nostru Iisus Hristos a înăltat unirea nuntii la

rangul de Sfântă Taină a Bisericii, dăruindu-le părintilor harul cel sfânt, care să îi ajute să înainteze duhovniceste, ei si pruncii lor.

Dumnezeu a dăruit fiecărui copil îngerul cel păzitor. Prin Taina Sfântului Botez sufletul pruncului este curătat de păcatul strămosesc, iar prin cea a Mirungerii este dăruit cu harismele Sfântului Duh astfel încât, cu sprijinul părintilor, fiecare sământă bună a educatiei să rodească însutit. În sfârsit, prin Taina Sfintei Împărtăsanii, copilul se uneste în mod tainic chiar cu Domnul, se întăreste în viata duhovnicească si primeste garantia vietii celei vesnice.

Ce altceva în plus ar fi putut să facă Dumnezeu, ca să vă ajute în străduintele voastre? Prin urmare nu greseste Dumnezeu, pentru că voi nu puteti oferi o educatie corectă copiilor vostri!

Oare să gresească dascălii lor?

La aceasta vom răspunde cu cuvintele scriitorului roman Quintilian (sec I d.Hr.): "Copiii nu îsi însusesc obisnuinte rele la scoală. Ei vin la scoală cu ele gata însusite".

De obicei răul îsi are originea în comportamentul părintilor, care oferă copiilor un exemplu rău. De multe ori, încă de mici, copiii aud si văd la acestia lucruri pe care nu ar fi trebuit să le cunoască asa de curând. Astfel, foarte devreme ei se obisnuiesc cu diverse fapte condamnabile si se umplu de defecte, mai înainte chiar de a constientiza ce este acela un defect.

Când ajung deci la scoală si profesorii încep să se ocupe de dânsii este deja foarte târziu. Ei vin cu un comportament urât de acasă si cu diverse obisnuinte rele, cum ar fi înclinatia spre minciună, viclenia, prefăcătoria, impertinenta.

Si ce mai poate face atunci profesorul, în cadrul putinelor ore pe care copilul le petrece la scoală, dacă acasă domneste o atmosferă cu totul opusă celei care ar trebui să fie?

Este cumva vina copiilor?

Nicidecum, iubitilor! Totul este rodul educatiei. Sufletul copilului mic seamănă cu o bucată de ceară moale. Ea poate fi modelată, fie urmând modelul chipului lui Dumnezeu, fie al celui viclean. Totul depinde de educatie pe care o va primi.

De multe ori părintii îsi numesc pruncii "îngerasi". Prin educatia defectuoasă care li se acordă, acestia pierd însă orice însusire îngerească.

Veti spune poate că în copii există sădite de la început anumite înclinatii spre rău. Într-adevăr, aceasta se întâmplă foarte des si este un rezultat al păcatului strămosesc. Un

copil poate fi prin firea sa mai agitat si mai neastâmpărat, altul înclinat spre lenevie, altul dimpotrivă, poate fi linistit.

Pentru aceasta există însă educatia si rolul părintilor: Pentru a împiedica dezvoltarea acestor înclinatii ale firii spre rău.

Prin diverse "antrenamente" sunt îmblânzite si dresate până si cele mai înfricosătoare fiare, care uită în acest fel sălbăticia si rapacitatea lor. De ce să nu putem deci, prin educatie, să " îmblânzim" pornirile rele ale oamenilor cugetători? Ele devin defecte doar atunci când sunt lăsate să se dezvolte liber, neîngrădite de o sănătoasă educatie crestină.

"Însă", veti spune, "băiatul sau fetita mea au fost copii cuminti. I-au stricat însă prietenii lor. Deci pentru toate este responsabil exemplul rău".

Să zicem că aveti dreptate. Cine greseste însă, pentru faptul că fii vostri se amestecă în grupuri rău educate? Nu este responsabilitatea părintilor, să aibă grijă cu cine se împrietenesc copiii lor? Este bun acel păstor, care se uită indiferent cum o parte din turma lui se îneacă în mlastină? Iar dacă părintii le permit copiilor să meargă necontrolati unde vor si cu cine vor, pe cine cade responsabilitatea ruinării acestora? Desigur, pe cei mari.

Pot oare părintii să sustină, că responsabil pentru degradarea copiilor lor este spiritul negativ al epocii contemporane? Multi dintre ei se plâng: "Epoca de astăzi este cu mult mai rea decât cea în care am crescut noi. Când eram noi tineri exista mai multă frică de Dumnezeu. Copiii ascultau mai mult de părintii lor Si îi respectau".

In aceste cuvinte există un mare adevăr. Din nefericire, atmosfera care domneste în epoca noastră nu este deloc bună. Recunoasterea autoritătii este din ce în ce mai rar întâlnită. Respectul fată de autoritătile lumesti si duhovnicesti, fată de profesori si fată de cei mai mari este considerat de multi ca fiind "o idee depăsită".

Nimeni nu poate, din nefericire, nega faptul, că duhul epocii noastre are o mare influentă asupra copiilor, si în special asupra tinerilor care studiază. Acest fapt însă nu îi justifică pe părinti si nu le acoperă responsabilitatea sau vina. Oare nu există nici un metodă prin care să fie păziti copiii vostri de spiritul degradant al epocii în care trăim?

Când afară bate vântul si este foarte frig, ce faceti? Nu închideti usile si ferestrele ca să nu intre frigul în casă? Asa trebuie să actionăm si asupra spiritului vremii: Îi putem împiedica intrarea în casa noastră, cu ajutorul unei ferme educatii crestin ortodoxe. Ce ne facem însă, atunci când chiar părintii sunt aceia care sunt de acord cu acest "spirit

contemporan", si cred că nu trebuie să se opună curentului schimbării? Cu sigurantă că în acest caz copiii nu vor putea fi protejati de efectul distrugător al curentului epocii.

Dacă tatăl, este "liberal", "modern", "progresist", dacă nu acordă importantă nici unui principiu moral, dacă vorbeste în chip defăimător la adresa Bisericii sau ironizează adevărurile de credintă, cum poate să mai astepte respect din partea copiilor lui?

Dacă părintii nu-l respectă ei însisi pe Dumnezeu si Biserica Sa, cum să fie respectati la rândul lor, de către copii?

Si mai mult, dacă părintii, chiar de fată cu copiii lor, defaimă orice autoritate, fie lumească, fie duhovnicească, vorbesc de rău pe superiorii lor, critică si condamnă pe toti si pe toate, nu recunosc nici un fel de autoritate, cum atunci să mai aibă copiii consideratie fată de dânsii?

Dacă doriti asadar, ca duhul devastator al epocii să nu îi contamineze si pe copiii vostri, păziti-vă mai întâi voi de influenta lui, aplicând cu constiinciozitate în viata voastră legea lui Dumnezeu si învătătura Bisericii noastre Ortodoxe.

Am arătat, cred, cu claritate, că cea mai mare responsabilitate vă revine vouă, părintilor, pentru o educatie corectă a copiilor vostri.

Tot ceea ce am spus este întărit de Sfânta Scriptură, în care ne vorbeste Sfantul Duh, "duhul adevărului". În Vechiul Testament ni se spune: "Nu îl ferici pe om mai înainte de moartea sa, pentru că omul se cunoaste prin copiii, pe care i-a lăsat în urma sa". Ceea ce înseamnă, că după viata pe care o duc copiii este apreciată valoarea părintilor lor.

Insa chiar si în epoca idololatră părintii erau considerati responsabili pentru greselile copiilor lor.

Likurgos, celebrul legiuitor al vechii Sparte, a stabilit prin lege să fie pedepsiti părintii pentru greselile copiilor lor! De ce? Deoarece părintii puteau si aveau obligatia să preîntâmpine si să împiedice săvârsirea răului.

Filosoful Diogene, de altfel, l-a lovit pe tatăl unui copil, pentru că cel mic spunea cuvinte urâte în fata sa. Pentru care motiv? Pentru că tatăl nu îsi educase în mod corespunzător fiul.

Ati văzut asadar, că părintii sunt responsabili mai ales în fata lui Dumnezeu pentru copiii lor.

Dacă într-o grădină frumoasă se poate vedea un copac sălbatic si neîngrijit, nimeni nu se va gândi să condamne copacul în sine. Cu totii se vor gândi că responsabilitatea

apartine grădinarului, care l-a lăsat să crească si să se dezvolte în acest fel. În acelasi mod sunt responsabili si părintii, pentru neghina semănată în inimile copiilor lor!

Gânditi-vă asadar la această responsabilitate, si nu stati în calea apropierii copiilor vostri de Dumnezeu, prin neglijentă sau printr-o atitudine gresită. Aveti obligatia să îi conduceti către Mântuitorul, Care îi cheamă lângă Dânsul si vă spune: "Lăsati copiii să vină la Mine si nu-i opriti ... " (Marcu 10,14).

ADDENDA

Cum să îl ... distrugeti, în mod eficient, pe copilul vostru!

- Încă de când este mic, să nu îi refuzati absolut nimic. Dati-i orice îsi doreste, orice cere, mai ales atunci când plânge. Astfel va creste si va crede că toti îi sunt datori cu toate si că are numai drepturi.
- Când va începe să vorbească urât si să ocărască, voi să râdeti. Astfel îl veti face să înteleagă că este foarte "destept"!
- Nu îi spuneti niciodată: "Aceasta este o faptă rea!" Asa spun numai cei cu conceptii învechite. Când mai târziu va creste si va întâlni greutătile vietii sau ceva rău i se va întâmpla, atunci va avea certitudinea că societatea este aceea care îl nedreptăteste.
- Să adunati voi, ceea ce el aruncă încolo si încoace - cărti, haine, pantofi ...- Să nu îi spuneti niciodată: "Adună-le, pune-le la loc!" Astfel va crede că mama este roaba sa, si că pentru toate sunt responsabili ceilalti.
- Lăsati-l să vadă orice (mai ales la televizor) si să citească de toate, fără să îl îndrumati niciodată. Copilul vostru este genial si stie să facă distinctie! Educatia lui va fi astfel foarte vastă!
- Să nu îi dati nici un fel de educatie duhovnicească. Să vorbiti în bătaie de joc despre credintă, Biserică, preoti si despre toti aceia care îi urmează. Când copilul va creste, "va putea alege si singur".
- Dati-i din belsug bani de cheltuială, ca nu cumva să se simtă mai prejos decât ceilalti copii si "ca să nu ducă lipsă, asa cum am dus noi". Când va creste mare, va fi sigur că valoarea unui om se judecă după câti bani are, indiferent de modul prin care ia dobândit.
- Să nu îi spune-ti niciodată: "Fă asta!" sau "Nu face aia!", deoarece astfel se va simti opresat; nu respectati libertatea si personalitatea lui. Se poate chiar să îi provocati... anumite traume psihice! Atunci când va creste va crede că în viată trebuie numai să poruncesti si să nu asculti niciodată de nimeni.

- Să vă certati, să vă ocărâti, să vă jigniti unul pe celălalt în fata copiilor fără nici o rusine. (Nu vă îngrijorati, nu îi veti provoca astfel nici un fel de traumă psihică!). Mai târziu, când se va căsători, i se va părea normal să facă aceleasi lucruri.
- Când va începe să cunoască plăcerile trupesti si să se afunde în plasa acestora, voi să vă faceti că nu observati. Să nu îi vorbiti, să nu îl îndrumati, să nu îl sfătuiti. Lăsati-l să se izbească singur de probleme, "de vreme ce asa este firesc".
- Să îi luati întotdeauna apărarea fată de profesori sau vecini. Să nu credeti niciodată că "îngerasul vostru" poate să facă obrăznicii si fapte rele. Certati-vă cu aceia care vă atrag atentia în mod prietenesc si bine intentionat. Sunt invidiosi si defăimători.
- Când veti merge la sectia de politie, unde l-au arestat pentru că a furat bani sau a consumat droguri, strigati cu putere în fata tuturor că este un copil rău, un hot, că v-ati jertfit pentru binele lui dar nu ati reusit niciodată să îl faceti să înteleagă. Astfel, voi veti iesi basma curată, justificati în fata celorlalti.

Pregătiti-vă pentru o viată plină de durere si tristete. O veti avea!